

HALJALA VALLA JÄÄTMEKAVA

2014 – 2020

2008-2013 jäätmekava uuendamine

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUSUUNAD RIIKLIKUL TASANDIL.....	7
1.1 Eesti keskkonnastrateegia ja keskkonnategevuskava	7
1.2 Riigi jäätmekava	7
2. JÄÄTMEKÄITLUSALANE SEADUSANDLUS	10
2.1 Üleriigiline jäätmekäitluslane seadusandlus	10
2.2 Euroopa Liidu direktiivid.....	10
2.3 Haljala valla õigusaktid.....	11
2.4 Kohaliku omavalitsuse õigused ja kohustused jäätmemajanduse planeerimisel	12
2.5 Haljala valla jäätmekava ulatus ning seos üleriigilise jäätmekavaga	13
3. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS	15
3.1 Asukoht	15
3.2 Rahvastik ja elamumajandus.....	16
3.3 Teedevõrgustik.....	16
3.4 Tööstus ja ettevõtlus (sh tööhõive)	16
3.5 Sotsiaalsfäär	17
3.6 Looduskeskkond	17
4. HALJALA VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE	19
4.1 Korraldatud jäätmevedu	19
4.2 MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus	19
4.3 Tekkivad jäätmeliigid Haljala vallas	20
4.4 Jäätmetekke prognoos	31
4.5 Haljala vallas tegutsevad jäätmekäitlejad	32
4.6 Haljala valla koostöö naabervaldadega.....	32
4.7 Jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine	32
5. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID	34
5.1 Eelmise perioodi püstitatud eesmärgid ja nende täitmine.....	34
5.2 Uue perioodi eesmärgid	36
5.3 Muud eesmärgid.....	41
6. JÄÄTMEKÄITLUSE MÕJU KESKKONNA SEISUNDILE	42
7. JÄÄTMEHOOLDUSE TEGEVUSKAVA JA RAHASTAMINE	44
KOKKUVÕTE	49
LISAD.....	50

SISSEJUHATUS

Jäätmeseadusega pannakse kohalikule omavalitsusele (KOV) mitmeid kohustusi jäätmehoolduse korraldamisel ja arendamisel. Vastavalt jäätmeseadusele seisnevad KOVi ülesanded järgnevas:

- Arendada jäätmehooldust oma haldusterritooriumil (üldine nõue);
- Korraldada jäätmete sortimist ja liigiti kogumist (liigiti kogumise koordineerimine ja edendamine, eelkõige on KOVi kohustuseks väljaspool jäätmejaamu ohtlike jäätmete kogumise korraldamine);
- Koostada jäätmehoolduse arendamiseks jäätmekava;
- Rakendada korraldatud jäätmevedu (viia läbi jäätmevedajate konkursid ja hallata jäätmetekitajate registrit);
- Koostada ja kinnitada jäätmehoolduse korraldamiseks jäätmehoolduseeskiri ning teha jäätmehoolduseeskirja täitmise üle pidevat järelevalvet;
- Kooskõlastada Keskkonnaameti poolt antavad jäätmeload (esitada seisukoht jäätmelubade taotluste suhtes).

Lisaks jäätmeseadusele reguleerib KOVi kohustusi ka pakendiseadus, mille kohaselt on KOVi ülesanne korraldada oma haldusterritooriumil pakendite- ja pakendijäätmete kogumist. Siin on KOVi ülesandeks eelkõige kogumissüsteemi toimimise koordineerimine (kokkulepped taaskasutusorganisatsioonidega, nõuete esitamine kogumispunktile ja järelevalve, teavitamine). Seega mängib kohalik omavalitsus väga olulist rolli olmejäätmete käitlussüsteemi arendamisel.

Jäätmekäitlussüsteemi korraldamisel ja kavandamisel (sh jäätmekäitluslahenduste valikul) on väga tähtis, et kohalik omavalitsus omab ülevaadet jäätmete tekkekogusest ja koostisest ning jäätmekäitlustehnoloogiate arengutest nii regionaalsel kui ka riiklikul tasandil. Siiani on Eestis olmejäätmete käitlemine põhinenud prügilakesksetel jäätmekäitluslahendustel. Õigusaktidest tulenevate nõuete tõttu on olmejäätmete käitlemine suunatud aga üha enam taaskasutamise suunas.

Käesoleva jäätmekava koostamisel on lähtutud *Jäätmeseaduse* §42, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse koostatud jäätmekava kohaliku omavalitsusüksuse arengukava jäätmehoolduse arendamist põhjalikumalt puudutav osa.

Käesoleva jäätmekava eesmärgiks on uuendada 2008. aastal kehtestatud „Haljala valla jäätmekava 2008-2013“. Kava on koostatud juhindudes üleriigilisest „Riigi Jäätmekava 2014-2020“ eelnõust (sh lähtealused), „Riigi Jäätmekava 2008-2013“ ja Haljala valla arengukavast ning üldplaneeringust ning arvestades õigusaktidest tulenevaid kohustusi. Uuendamise käigus on antud hinnang olemasolevale jäätmehooldusele, vaadatakse üle eelmisel perioodil püstitatud eesmärkide ja ülesannete täitmine, püstitatakse uued eesmärgid ning koostatakse nende täitmise tegevuskava. Samuti viiakse antud jäätmekava uuendamisega sisse täiendused sissetoodud uuendustega.

Jäätmekava püstitab Haljala valla jäätmehooldele eesmärgid aastateks 2014–2020 ning esitab eesmärkide elluviimise tegevuskava.

Jäätmeseadus ei sea kohaliku omavalitsuse jäätmekavale otsest kehtivusaega, mis tähendab, et käesoleva jäätmekava kehtivusaeg sõltub sellest, kui hästi osati jäätmekava koostamisel ette näha tulevikus tehtavaid muudatusi maakonna ja üleriiklikus jäätmekavas. Samas on selge, et alles arenevas jäätmehooldusalastes tingimustes on keeruline teha veatuid pikaajalisi otsuseid. Seega on Haljala valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel otseselt arvestatud seitsme aastase perspektiiviga (2014 – 2020) ja kaudselt Euroopa Liidu direktiivides ning Eesti seadusandluses püstitatud pikaajaliste eesmärkidega.

Jäätmekava koostamises osalesid Haljala Vallavalitsuse majandusspetsialist Marko Teiva ning konsultandina Paadilaenus OÜ juhatuse liige Raivo Markov.

Jäätmekava eelnõu kooskõlastatakse, avalikustatakse ning võetakse vastu Haljala Vallavolikogu poolt *Jäätmeseaduse* §-des 55-59 sätestatud korras.

1. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUSUUNAD RIIKLIKUL TASANDIL

1.1 Eesti keskkonnastrateegia ja keskkonnategevuskava

Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030 on riigi keskkonnalase tegevuse kavandamise ja rahvusvahelise koostöö arendamise aluseks. Selle strateegia eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Jäätmete osas on Eestil järgmised suundumused:

- Üha enam võetakse kasutusele keskkonnasõbralikke ning lihtsalt taaskasutatavaid materjale. Suureneb olmejäätmete maht, kuid kuna samal ajal tegeldakse rohkem ka jäätmete sorteerimise ja taaskasutamisega, on prügilatesse ladestatavate jäätmete kogus stabiliseerumas ning pigem hakkab see järk-järgult vähenema;
- Efektivsemate põlevkivi põletustehnoloogiate ja alternatiivsete energiatootmise viiside rakendamine toob kaasa põlevkivijäätmete tekke vähenemise;
- Inimeste keskkonnateadlikkuse suurenemine aitab kaasa jäätmete sorteerimise tõhusamale rakendamisele, mis vähendab ka jäätmete ohtlikkust;
- Väheneb ehitus- ja lammutusjäätmete ladestamine prügilasse, kuna majanduslikku kokkuhoidu silmas pidades on püsijäätmetele leitud muid rakendusi;
- Põhimõtteid „tootja vastutab“ ning „saastaja maksab“ rakendatakse üha laiemalt;
- Prügilate keskkonnamõju väheneb, kuna vanad prügilad, mis ei vasta keskkonnakaitse nõuetele, suletakse ning uute ehitamisel kasutatakse keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid.

Jäätmete osas on strateegias püstitatud järgmine eesmärk:

- 1) Aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.
- 2) Oluline on suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sh ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini.
- 3) Oluline on vähendada jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, see ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist.

1.2 Riigi jäätmekava

Riigi jäätmekava 2014–2020 peaesmärk on jäätmehoolduse kestva arengu tagamine vastavalt jäätmepoliitikas seatud sihtidele. Koostatava jäätmekava strateegiline eesmärk on jäätmehierarhia põhimõtte rakendamine. Sealjuures on rõhk eelkõige jäätmetekke ja majanduskasvu omavahelise seose katkestamiseks vajalike meetmete välja töötamine. Riiklik jäätmekava on aluseks kohaliku omavalituse jäätmekavade koostamisel.

Nii jäätmete raamdirektiivis (2008/98/EÜ) kui ka jäätmeseaduses on kirjeldatud, et jäätmehoolduses tuleb juhinduda jäätmehierarhiast. Seni kehtinud kolmeastmeline jäätmehierarhia (vältimine–taaskasutamine–kõrvaldamine) on direktiivis nüüd asendatud viieastmelise hierarhiaga: vältimine–korduskasutuseks ettevalmistamine–ringlusse võtmine–muu taaskasutamine–kõrvaldamine. Hierarhia kohaselt tuleb esmajärjekorras jäätmeteket vältida ja kui see osutub võimatuks, tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik ette valmistada

korduskasutuseks, siis ringlusse võtta ja muul viisil taaskasutada, et ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid. Tegemist on direktiivist lähtuva põhimõttega, mille järgimist eeldatakse kõigilt liikmesriikidelt. Jäätmetekke vältimise programm on üks vahendeist kuidas pikaajalise planeerimise ning teatud meetmete kaudu on võimalik direktiiviga kirjeldatud eesmärgi saavutada. Jäätmete vältimise programmiga kehtestatavad meetmed peaksid olema suunatud majanduskasvu ja jäätmetekke vahelise otsese seose ning sellega kaasneva keskkonnamõju kõrvaldamisele.

Periood 2006-2012 on jäätmehoolduse arengus olnud mitmel tasandil väga kiire. Sihipäraselt on suletud kõik keskkonnanõuetele mittevastavad prügilad ning oluliselt on kasvanud jäätmete taaskasutuse osakaal. Jäätmete taaskasutusvõimalused on mitmekesisunud, arenev kogumistaristu aitab kaasa kvaliteetse toorme kogumisele ning näha on, et erasektor tunneb valdkonna vastu järjest kasvavat huvi. Jäätmete masspõletus ja jäätmekütuse tootmine on hetkel kujunemas kaheks peamiseks sega-olmejäätmeid taaskasutavaks toiminguks. Huvi ringlussevõtu ning korduskasutuse vastu on jäänud väheseks või on panuse osakaal jäätmekoguste mõistes suhteliselt madal. Märkida tuleb, et sega-olmejäätmed moodustavad Eestis tekkivast jäätmekogusest vaid kuni 3 %. Ligikaudu 70 % jäätmeid tekib tegelikult põlevkivitööstuses ning tekkiva aheraine ja tuha taaskasutamise osakaal on jätkuvalt väga väike.

Riigi jäätmekava 2014-2020 eesmärkide püstitamisel on lähtutud EL ja Eesti keskkonnapoliitikast, sh õigusaktide nõuetest ja heast keskkonnatavast. Laiendatud on eesmärgi elluviimiseks kavandatud meetmeid ja tegevusi. Üldised EL jäätmepoliitika eesmärgid ja printsiibid on:

- muuta liidu majandus ressursitõhusaks, keskkonناسäästlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks;
- esmatahtsad tooted on ökodisainitud eesmärgiga optimeerida ressursside ja materjali tõhusat kasutust ning selle käigus on muu hulgas käsitletud ringlussevõtu võimalust, ringlussevõetavat sisu ja vastupidavust;
- jäätmete muutmine ressursiks, kusjuures aluseks tuleb võtta jäätmehierarhia range kohaldamine ja hõlmata jäätmete eri liike;
- jäätmeid käideldakse turvaliselt ressursina, jäätmete isiku kohta on vähenenud absoluutarvudes, jäätmete energiakasutust on piiratud nii, et see on lubatud ainult ringlusse mitte võetavate materjalide puhul.

Jäätmekavas aastateks 2014-2020 lähtub eeltoodud eesmärgist ja keskkonnastrateegias vajalikuks loetud meetmetest, milleks on:

- jäätmekäitluse korraldamise pikaajaline kavandamine;
- seire- ja järelevalvesüsteemi arendamine kontrolli tõhustamiseks jäätmevoogude ja jäätmehoolduse üle;
- soodustuste, toetuste ja regulatsioonide süsteemi rakendamine jäätmetekke vähendamiseks ning jäätmete käitlemise arendamiseks (sh ladestusest tulenevate keskkonnamõjude vähendamiseks ja riskide vältimiseks);

- ühiskonna keskkonnateadlikkuse tõstmiseks jäätmehooldust puudutavate kampaaniate ning teavitustöö läbiviimine riigi ja kohaliku omavalitsuse tasandil.

Tervikliku üleriigilise jäätmekäitlussüsteemi saavutamiseks aastaks 2020 peavad kohalikud omavalitsused senisest enam arendama omavahelist koostööd jäätmehooldust korraldavate dokumentide koostamisel ja jäätmete liigitikogumise arendamisel.

2. JÄÄTMEKÄITLUSALANE SEADUSANDLUS

2.1 Üleriigiline jäätmekäitluslane seadusandlus

- 28.jaanuaril 2004. aastal võttis Riigikogu vastu Jäätmeseaduse, mis lähtub Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivist 2008/98/EÜ jäätmete kohta. Jäätmeseadus sätestab üldnõuded jäätmete tekke ning neist tuleneva tervise ja keskkonnaohu vältimiseks ning jäätmehoolduse korralduse jäätmete ohtlikkuse ja koguse vähendamiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest. Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse üleriigiline ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava.
- Riiklik Jäätmekava - Vabariigi Valitsuse 29.mai 2008.a. korraldusega nr. 234 heakskiidetud "Eesti riigi jäätmekava aastateks 2008-2013", mis toob välja Eesti jäätmemajanduse probleemid ja püstitab jäätmemajanduse üldised eesmärgid. Riiklik Avaldatud on on Riikliku Jäätmekava 2014-2020 eelnõu.
- Pakendiseadus, mis võeti vastu 21.04.2004 ja see on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele üldised nõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutusüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.
- Keskkonnatasude seadus (07.12.2005) sätestab loodusvara kasutusõiguse tasu määramise alused, saastetasumäärad, nende arvutamise ja tasumise korra ning keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekuva raha kasutamise alused ja sihtotstarbe.
- Keskkonnajärelevalve seadus (06.06.2001) määratleb keskkonnajärelevalve olemuse ja kehtestab keskkonnajärelevalvet teostavate, samuti keskkonnajärelevalvele allutatud isikute ning asutuste õigused ja kohustused ning järelevalvetoimingute korra.
- Loomatauditõrje seadus (16.06.1999) reguleerib loomsete kõrvalsaaduste käitlemist.
- Tööstusheite seadus (24.04.2013) reguleerib jäätmepõletustehaste rajamist ja käitamist
- Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded (keskkonnaministri määrus 29.04.2004), mis sätestab prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded.

2.2 Euroopa Liidu direktiivid

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ on jõustunud 19. november 2008. Direktiivi eesmärk on edendada jäätmete korduskasutust ja jäätmete ringlussevõttu, et vähendada prügilates jäätmeid ja neist tekkivaid kasvuhoonegaase.

Pakendi ja pakendisüsteemi õigusaktide aluseks on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta. Direktiivi on hiljem täiendatud (2004/12EÜ ja 2005/20EÜ).

Oluline jäätmekäitlust reguleeriv raamdirektiiv on Nõukogu direktiiv 96/61/EÜ, 24. september 1996 (saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta), mis näeb ette saasteainete emiteerimise integreeritud komplekslubade väljaandmist.

Jäätmeseaduse alusel antud jäätmehooldust korraldavad Vabariigi valitsuse ja keskkonnaministri määrused toetuvad kas vastavalt Euroopa Nõukogu direktiivile või Euroopa komisjoni otsusele.

2.3 Haljala valla õigusaktid

Tulenevalt *Jäätmeseaduse* paragrahvist 12 lg 2 on jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil korraldavad omavalitsusorganid. Kohaliku omavalitsuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmehoolduse arendamise erinevaid aspekte.

Kõige olulisem kogu Haljala valla territooriumi ja kõiki elualasid hõlmav arengudokument kohalikul tasandil on Haljala valla arengukava 2013-2020.

Omavalitsuse õigusaktidest on jäätmekäitluse korraldamisel olulisemad Haljala valla Jäätmehoolduseeskiri, vastu võetud vallavolikogu 21.12.2010 määrusega nr 27 ning Avaliku korra eeskiri, vastu võetud Haljala valla vallavolikogu 21.05.2013 määrusega nr 83.

Haljala valla jäätmehoolduseeskiri sätestab jäätmehoolduse üldnõuded, jäätmevaldaja ja territooriumi haldaja kohustused jäätmekäitlusel, jäätmete kogumise (sh vanapaber ja - papp, pakendid ja pakendijäätmed, ohtlikud jäätmed, tervishoiu- ja veterinaarjäätmed, ehitusjäätmed), jäätmete veo, korraldatud jäätmeveoga seonduva, jäätmete kõrvaldamise, biolagunevate jäätmete kompostimise, jäätmekäitluse tehnilised nõuded ja vastutuse.

Haljala Vallavolikogu 21.12.2010 määrusega nr 28 on kehtestatud Haljala valla korraldatud jäätmeveole ülemineku kord ja juhend. Nimetatud määrusega on kehtestatud:

- korraldatud jäätmeveo piirkond;
- korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliigid;
- korraldatud jäätmeveo sagedus ja aeg;
- korraldatud jäätmeveoga liitumine ja lepingute sõlmimine;
- jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks lugemine;
- korraldatud jäätmeveo teenustasu piirmäärad ja teenustasu suuruse määramise kord;
- jäätmevedaja valik ja korraldatud jäätmeveo teenuse osutamise õigus.

Haljala Vallavolikogu määrusega 20.03.2007 nr 28 on asutatud Haljala valla jäätmevaldajate register ja kehtestatud jäätmevaldajate registri pidamise kord. Haljala valla jäätmevaldajate register (edaspidi register) on kohaliku omavalitsuse register, mille asutamise ja kasutuselevõtmise eesmärk on tagada arvestus Haljala valla korraldatud olmejäätmete veoga liitunud ja mitteliitunud jäätmevaldajate, nende poolt tekitatud jäätmekoguste, jäätmete käitlusviiside ja tekkekohtade üle.

Jäätmekava koostamisel on eelnimetatud, materjale arvestatud niivõrd, kuivõrd nende täpsus seda võimaldab.

2.4 Kohaliku omavalitsuse õigused ja kohustused jäätmemajanduse planeerimisel

Eesti jäätmehooldust tervikuna reguleerib Jäätmeseadus, mis jõustus 1. mail 2004. Jäätmeseadus on kooskõlas Euroopa Liidu jäätmealase seadusandlusega. Vastavalt Jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuste ülesanne. Jäätmeseadusega on kohalikele omavalitsustele kehtestatud järgmised õigused ja kohustused:

1. Jäätmehoolduse arendamise korraldamine oma haldusterritooriumil (§ 12 lg 2). Jäätmehoolduse arendamine on jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset (§ 12 lg 1);
2. Jäätmete liigitikogumise ja sortimise edendamine, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses (§ 31);
3. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava koostamine ja vajaliku teabe andmine üleriigilise jäätmekava koostamiseks (§ 39 lg 1);
4. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist (§ 42 lg 1, lg 2);
5. Jäätmekava koostamise käigus kogutud teabe säilitamine seaduses sätestatud korras (§ 44 lg 5);
6. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava eelnõu esitatakse enne selle vastuvõtmist arvamuse avaldamiseks Keskkonnaametile ning maavanemale (§ 55);
7. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava avalikustamine, avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu korraldamine (§ 56-57);
8. Jäätmekava avaliku väljapaneku ja avaliku istungi tulemuste avaldamine kohalikus ajalehes (§ 58);
9. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava ajakohastamine kui maakonna jäätmekava ajakohastamise käigus tehtud muudatused puudutavad KOV üksuse jäätmekava ühe aasta jooksul maakonna ajakohastatud jäätmekava kinnitamisest arvates (§ 43 lg 3);
10. Kohalik omavalitsus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt äriseadustiku tähenduses, mittetulundusühingult, sihtasutuselt ja seaduse alusel asutatud muult asutuselt jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik KOV üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks (§ 44 lg 4);
11. Kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine, v.a. probleemtoodete puhul tootja vastutuse rakendumisel (§ 65 lg 2);
12. Korraldatud olmejäätmeveo organiseerimine oma haldusterritooriumil, mis hõlmab 10 olmejäätmete veo ja kogumise korraldamist. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi (§ 66 lg 2);
13. Korraldatud jäätmeveo tingimuste kehtestamine (korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide määramine, korraldatud olmejäätmeveo piirkondade määramine, vedamise sageduse ja aja määramine, jäätmeveo teenustasu piirmäära kehtestamine) (§ 66 lg 1-4);
14. Korraldatud olmejäätmeveo konkursi korraldamine iseseisvalt või koostöös teiste omavalitsustega Konkurentsiseaduse alusel kehtestatud korras (§ 67 lg 1 ja 2);
15. Jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamise korra kehtestamine (§ 69 lg 3);
16. Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise ja kõrvaldamise korraldamine. Kohaliku omavalitsuse organ võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist (§ 70);
17. Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja kehtestamine (§ 71);
18. Arvamuse avaldamine jäätmeloa taotlustele (§ 79);
19. Jäätmeseaduse rikkumistest tulenevate väärtegade kohtuväline menetlemine (§ 127 lg 2);

20. Jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimine, kui saastatud kinnisasja omanik ei täida seadusejärgset kohustust, saastatud kinnisasja omaniku kulul asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras (§ 128 lg 5);

21. Kui kohaliku omavalitsuse organ ei ole korraldanud oma haldusterritooriumil korraldatud jäätmevedu, kuigi tal oli vastav kohustus ja sellest tulenevalt on tekkinud keskkonnasaastus, kannab jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimise kuludest poole kohaliku omavalitsuse organ (§ 128 lg 6);

22. Korraldatud jäätmevedu rakendus Eestis alates 2005. aasta 1. jaanuarist (§ 135). Eesti Vagariigis kehtiva Keskkonnajärevalve seaduse järgselt on kohalik omavalitsusorgan või asutus üks keskkonnajärevalve teostajatest (§ 3 lg 1).

Kohalik omavalitsuseüksus:

- rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;
- teavitab Keskkonnainspektiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamise seotud õiguspärasest tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa-ametit maakasutuse, maakorralduse, maa- arvestuse ja maareformi toimingute nõuete rikkumise juhtumitest (§ 6 lg 3).

Pakendiseaduse kohaselt on omavalitsuse ülesanne määrata kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid (§ 15 lg 1). Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas peab olema eraldi käsitletud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise korraldamine, väljaarendamine ja seatud eesmärkide saavutamise meetmed (§ 15 lg1- 2).

2.5 Haljala valla jäätmekava ulatus ning seos üleriigilise jäätmekavaga

Nii nagu üleriigiline Jäätmekava, on ka Haljala valla Jäätmekava piiratud ulatusega ning käsitleb neid jäätmeliike, mis on Jäätmeseaduse reguleerimisalas, seega nii ohtlikud jäätmed kui ka tavajäätmed (s.h püsijäätmed).

Jäätmekava ei käsitle järgmisi jäätmeid ja heiteid, mis on muude õigusaktide reguleerimisalas:

- välisõhku heidetavad saasteained ja heiteid; välisõhu suhtes on põhiliseks reguleerivaks õigusaktiks välisõhu kaitse seadus (RT I 2004, 43, 298); samas käsitleb jäätmekava jäätme põletustehase ja koospõletustehase temaatika;
- reovett ja koos reoveega käitlemisele kuuluvaid või keskkonda heidetavaid jäätmeid (veeseaduse (RT I 1994, 40, 655) reguleerimisala); jäätmekava käsitleb reovee käitlemise tulemusel tekkivad jäätmed, näiteks reoveesetet, võreprahti jm;
- radioaktiivseid jäätmeid ((kiirgusseaduse (RT I 2004, 26, 173) reguleerimisala)
- lõhkematerjalijääkidest koosnevaid ja lõhkematerjale sisaldavad jäätmeid ((lõhkematerjaliseaduse (RT I 2004, 25, 17) reguleerimisala));
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1069/2009, 21. oktoober 2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad;
- mullaviljakuse parandamiseks või mujal põllumajanduses taaskasutatud sõnnikut (veeseaduse (RT I 1994, 40, 655) reguleerimisala) ning muid mullaviljakuse suurendamiseks taaskasutatud põllu- või metsamajanduses tekkivaid loodusomaseid biolagunevaid tavajäätmeid;

- maavarade uuringute, kaevandamise, töötlemise ja ladustamise tulemusena tekkivaid jäätmeid ning karjääride tootmisjääke (maapõueseaduse (RT I 2004, 84, 572) reguleerimisala));

Jäätmekava üheks osaks on pakendiseadusega reguleeritavad pakendijäätmed (pakendiseadus (RT I 2004, 41, 278)) ja nende käitlemine.

3. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS

3.1 Asukoht

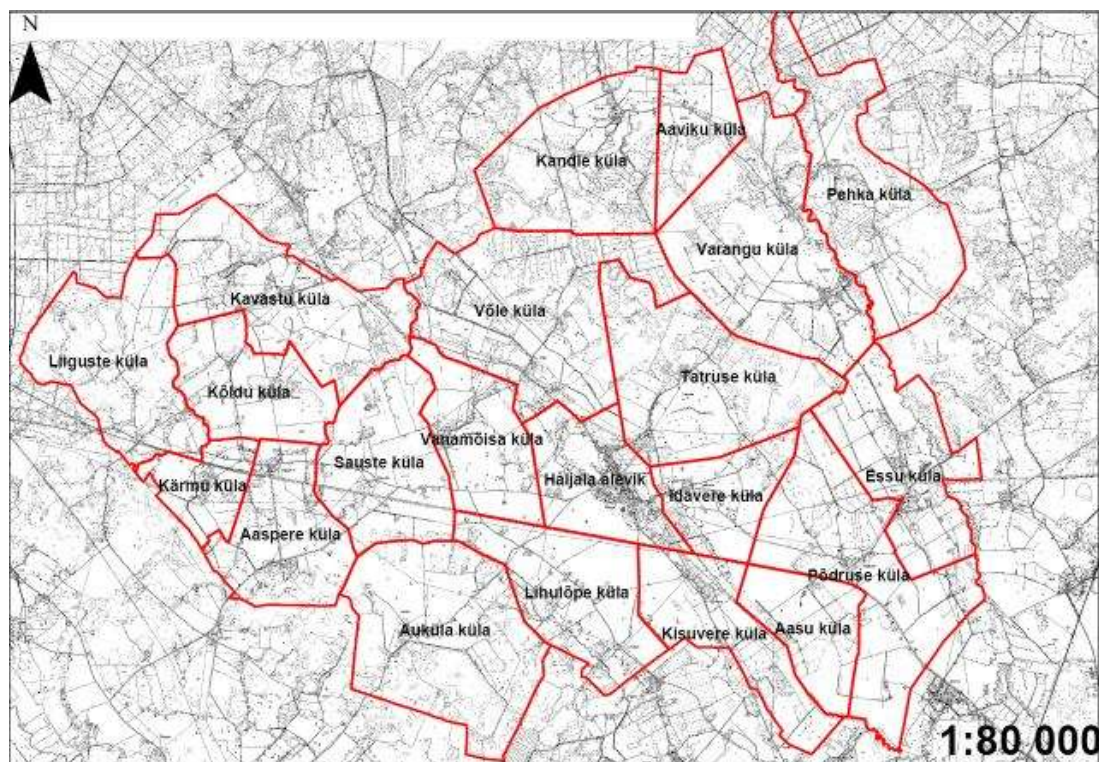
Haljala vald asub Lääne-Viru maakonna põhjaosas, piirnedes idas Viru-Nigula ja Sõmeru, põhjas Vihula, läänes ja lõunas Rakvere ning Kadrina valdadega. Haljala valla üldpindala on 183,02 km². Lääne-Viru maakonnas on Haljala vald pindala suuruselt üheksandal kohal.

Tähtsamatest teedest läbib Haljala valda Tallinn- Narva, Rakvere – Haljala ja Haljala-Käsmu maanteed.

Administratiivselt kuulub Haljala valla koosseisu 20 küla ja üks alevik (joonis 3.1). Tinglikult võib valla territooriumi jagada kolmeks suuremaks piirkonnaks:

1. Haljala piirkond, kuhu kuuluvad Haljala alevik, Vanamõisa, Idavere, Lihulõpe, Auküla, Võle, Tatruse ja Kisuvere küla;
2. Aaspere piirkond, kuhu kuuluvad Aaspere, Kärmu, Liiguste, Kavastu, Sauste ja Kõldu küla;
3. Essu piirkond, kuhu kuuluvad Essu, Põdruse, Aasu, Varangu, Pehka, Kandle ja Aaviku külad.

Haljala alevik, kui valla halduskeskus, asub 1 km kaugusel Tallinn – Narva maanteest. Maakonnakeskusesse Rakverre on Haljalast 10,7 km, Tallinnasse 90,3 kilomeetrit. Haljala valla asustus on küllaltki kompaktne. Kaugemad punktid asuvad valla keskusest 14-16 kilomeetri kaugusel.

Joonis 3.1. Haljala valla külad

3.2 Rahvastik ja elamumajandus

Haljala vallas elab 1. jaanuari 2013. a seisuga 2688 elanikku. Rahvastiku tiheduselt vallas on 14,69 inimest/km². Valla koosseisus on 20 küla ning Haljala alevik. Suurima elanike arvuga on vallas Haljala alevik (ligi pool valla elanikest vt tabel 3.1), millele järgnevad elanike arvu poolest Essu, Aaspere ja Põdruse küla. Valla elanike arv asulate lõikes on toodud tabelis 3.1. Alalisi elanikke on tegelikult mõnevõrra rohkem, kuna osad inimesed ei oma rahvastikuregistri andmetel siin elukohta.

Tabel 3.1. Haljala valla elanike arv asulate kaupa seisuga 01.01.2013 a.

Aaspere küla	268
Aasu küla	16
Aaviku küla	8
Auküla küla	68
Essu küla	275
Haljala alevik	1190
Idavere küla	61
Kandle küla	33
varangu küla	75
Kavastu küla	52
Kisuvete küla	50
Kõldu küla	47
Kärnu küla	39
Lihulõpe küla	64
Liiguste küla	28
Pehka küla	38
Põdruse küla	122
Vanamõisa küla	48
Võle küla	76
Tatruse küla	47
Sauste küla	83
Kokku	2688

3.3 Teedevõrgustik

Haljala valda läbib 19 riigile kuuluvat maanteed, kogupikkusega 112,9 km. Kohalikke maanteid(vallateed + erateed avalikuks kasutuseks) on kokku 86,411 km ja tänavate kogupikkus 9,787 km. Tähtsamatest teedest läbivad Haljala valda Tallinn-Narva, Rakvere-Käsmu maanteed.

3.4 Tööstus ja ettevõtlus (sh tööhõive)

Äriregistris registreeritud ettevõtteid Haljala vallas on kokku 276, osatühinguid 151, aktsiaseltsi 3, sihtasutusi 2, tulundusühistuid 1, füüsilisest isikust ettevõtjaid 71 ja mittetulundusühinguid 48 (sellest korteriühistuid 14).

Enamus Haljala valla suuremaid ettevõtteid paikneb Haljala alevikus. Maapiirkondade peamiseks tegevusaladeks on põllumajandus, kus omakorda domineerib teraviljakasvatus.

Suurimad ettevõtted vallas on: toiduainetööstus Viru Õlu AS, tekstiilitööstus Baltic Fibres OÜ, mööblitööstus Bellus Furnitur OÜ, põllumajandusettevõtted Aaspere Agro OÜ, OÜ Õitseng ja Idavere Mõis OÜ, puidutööstusettevõtted OÜ Maheda, OÜ Halver Puit ja Valdepol OÜ.

Suurimad tööandjad Haljala valla tööealisele elanikkonnale on 01.06.2013. aasta Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal endiselt Haljala Vallavalitsus (sh kool, lasteaed, rahvamaja ja raamatukogud).

Ettevõtlust pärssivateks teguriteks on eelkõige vaba tööjõu puudumine, vajaliku kvalifikatsiooni ja oskustega sobiva tööjõu leidmine.

Töötute arv Haljala vallas on esitatud tabelis 3.2. Tegelikult võib töötute osakaal olla suurem, kuna osa inimesi ei registreeri end töötutena.

Tabel 3.2. Töötute arv 2013 aasta lõikes Haljala vallas Tööturuameti andmetel

Kuupäev	31.01	28.02	31.03	30.04	31.05	30.06	31.07	31.08	30.09
Registreeritud töötute arv	43	48	46	42	40	43	48	50	49

3.5 Sotsiaalsfäär

Erinevalt paljudest teistest valdadest on Haljala vallas olemas korralikud sotsiaalobjektid: haridus- ja tervishoiuasutused, raamatukogud ja rahvamaja.

Haljala vallas pakub perearstiteenust kaks perearsti: Koidu Saamot OÜ ja OÜ Eraarst Rahel Saar. Hambaravi teenust pakub Haljala Hambaravi OÜ.

Valla haridussüsteem on loonud võimaluse alus-, põhi- ja keskkhariduse omandamiseks. Eelkoolialastele tagab kooliks ettevalmistuse Haljala Lasteaed. Põhi- ja keskkhariduse omandamise võimalust Haljala vallas pakub Haljala Gümnaasium.

Polüfunktsionaalsete sotsiaaltöökeskustena toimivad Haljala alevikus asuvad Noortekeskus ja Päevakeskus. Kultuuriline tegevus baseerub põhiliselt Haljala Rahvamajal, tegutsevad erinevad ringid. Lisaks on vallas kolm raamatukogu: Aaspere, Haljala ja Varangu raamatukogu.

3.6 Looduskeskkond

Haljala vald jääb Pandivere kõrgustikust loodesse. Kõrgustik on Eesti suurim infiltratsiooniala – 1375 km² alal kõrgustiku keskosas puudub alaline vetevõrk.

Kõrgustiku jalamit (80...90 m kõrgusel) tähistab tiheda sõõrina allikatevöönd, millest lähtuvad paljud jõed ja ojad, kaasaarvatud Selja jõgi, mis piirnev Essu, Varangu ja Põdruse küladega. Jõgesid, mis läbivad ka Haljala valda, kirjeldab tabel 3.3. Kõik valla jõed kuuluvad Soome lahe vesikonda.

Tabel 3.3 Haljala valda läbivad jõed

Nimi	Lähe	Suubla	Pikkus (km)	Valgala pindala (km²)
Selja jõgi	Hulja küla	Soome laht	44	410
Mustoja jõgi	Võiperest 2 km loodes	Soome laht	28	135
Vainupea jõgi	Haljalast 4 km kirdes	Soome laht	23	54,8

Selja jõe kesk- ning alamjooks Varangult jõe suudmeni (ca 18 km) on Natura ala, kus kaitstavaks on jõgi elupaigana (EL Loodusdirektiiv, lisa I, tüüp 3260). Selja jõe keemiline seisund on hinnatud kogu pikkuses mitterahuldavaks, mida põhjustavad nii asulate ja toiduainetetööstuse reoveed kui loomakasvatusfarmidest ja põldudelt pärit reostus.

Keskkonnakaitselise tegevuse põhirõhk vallas on valdavalt suunatud põhja – ja pinnavee, maavarade jt. loodusressursside kasutamise jälgimisele ja kontrollimisele. Suurimaks keskkonnareostajaks on jätkuvalt tööstus. Põllumajanduse osakaal keskkonnareostuse tekitajana vähenes hüppeliselt üheksakümnendatel aastatel väetiste ja kemikaalide kasutamise vähenemise arvelt. Olulist parandamist vajavad aga sõnniku ja läga hoidmise ja kasutamise tingimused.

Inimeste harjumused ja kujunenud mentaliteet, samuti elanike majandusliku heaolu praegune tase pärsivad keskkonnakaitsese ja säästlikkuse kui elunormi juurdumist ühiskonnas.

Kaitsealadest asub Haljala vallas Selja jõe maastikukaitseala ning sellega osaliselt kattuv Natura 2000 ala. Haljala vallas asub kaitsealustest parkidest Aaspere park, Vanamõisa park ja kaitsealustest puistudest Kaasik – Kaasiku kaasik ning Kandle pargi põlised puud ja allee.

Haljala vallas asuvad järgmised looduskaitsealused üksikobjektid:

- Kisuvere allikad;
- Võle rändrahn.

4. HALJALA VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

4.1 Korraldatud jäätmevedu

Haljala vallas toimub korraldatud olmejäätmevedu alates 1. maist 2008. Senise jäätmevedajaga Ragn-Sells AS lõppes Haljala vallal leping 30.04.2012. Alates 1. maist 2012 toimub olmejäätmete vedu AS Eesti Keskkonnateenused poolt. Ohtlike jäätmete kogumine toimub Haljala jäätmejaamas (Rakvere mnt 19 A) ja vajaduse korral ka kogumisringidega. Ohtlike jäätmete käitlemisega tegeleb AS Epler & Lorenz. 2011. a valmis Haljala jäätmejaam, mille rekonstrueerimine lõpetati 2012 aastal. Jäätmejaamas võetakse käesoleval hetkel vastu vaid ohtlikke jäätmeid.

Segaolmejäätmete mahuteid peab tühjendama sagedusega, mis väldib mahutite ületäitumist, haisu ja kahjurite teket ning ümbruskonna häiringut, kuid tiheasustuselal mitte harvemini, kui üks kord nelja nädala jooksul ja hajaasustuselalt vähemalt üks kord 12 nädala jooksul.

Käesoleval ajal paikneb Haljala valla territooriumi läheduses Vinni valla Piira küla territooriumil MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus.

4.2 MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus

MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus avati 03.aprill 2012.a. MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus on Lääne-Viru maakonna omavalitsuste poolt loodud mittetulundusühing maakondliku jäätmekeskuse väljaehitamiseks (aadressiga Vinni vald, Piira küla) ning maakonna jäätmekäitluse koordineerimiseks. Tulenevalt Jäätmeseadusest suleti senine ladestusala (Rakvere/Ussimäe prügila) 16 juuliks 2009. Lähtuvalt EL ja EV õigusaktidest tuleb jäätmekäitluses juhinduda keskkonnasäästlikkusest ning võimalusel jäätmeid taaskasutada.

Jäätmekeskusel on kinnitatud jäätmete vastuvõtmise hinnakiri, tasuta võetakse elanikkonnalt vastu:

- akusid ja patareisid
- eelsorteeritud pakendit
- eelsorteeritud puitu
- oksid
- metalli
- vanarehve
- kompleksseid elektroonikaseadmeid
- ohtlikud jäätmed (tasub KOV oma elanike eest)

Lähemalt saab tutvuda Lääne-Virumaa Jäätmekeskuse hinnakirjaga www.lvjk.ee. Peale Iru Soojuselektrijaama nõuetekohast valmimist võib muude eelduste täitmisel hakata LVJK viima kokkूपressitud jäätmeid, mida ei saa muul moel taaskasutada, Iru SEJ -sse soojatootmiseks.

Eesti Energia Iru Elektrijaam (OÜ Iru Elektrijaam) on Eesti Energia äriüksus, mis varustab soojusenergiaga Tallinna Lasnamäe ja Kesklinna piirkonda ning Maardut. Iru elektrijaam on elektri ja soojuse koostootmisjaam, mis kasutab põhikütusena maagaasi ja reservkütusena vedelkütuseid.

Eesti Energia alustas 2006. aastal ettevalmistusi moodsa tehnoloogiaga jäätmeenergiaploki rajamiseks Iru elektrijaama, et võtta kasutusele jäätmete energia. Jäätmete põletamine elektri ja soojuse tootmiseks on keskkonnahoiu seisukohast olmejäätmete taaskasutamine, millega on võimalik oluliselt vähendada jäätmete ladestamist Eestis. Kodumaise kütuse kasutamine annab võimaluse toota senisest stabiilsema ja soodsama hinnaga soojust. Jäätmeenergiaplokk käivitati aprillis 2013. See tähendab moodsamat ja puhtamat elektri ja soojuse tootmist nii piirkonna elanike kui ka Tallinna ja Maardu soojusetarbijate jaoks. Jäätmeploki jaoks välja valitud Prantsuse ettevõtte CNIMi poolt pakutav moodne tehnoloogia muundab umbes 85% jäätmetes sisalduvast energiast elektriks ja soojuseks.

4.3 Tekkivad jäätmeliigid Haljala vallas

Haljala vallast 2010-2012. aastal kogutud tavajäätmete kogused jäätmeliikide kaupa on esitatud tabelis 4.1. Andmed pärinevad Keskkonnaagentuurilt (KAUR). Tulenevalt tabelis 4.1 toodust on näha, et 2010-2012 aasta perioodil on kogutud jäätmeliikide seas väike varieeruvus. Samuti on aastate lõikes jäätmekoguste osas varieeruvus. Eriti suur jäätmete kogus paistab silma 2012. aastal eraisikutelt kogutud jäätmete osas. Selles osas on ka Keskkonnaagentuuri (KAUR) poolne märg, et arusaamatult suur mustmetalli kogus. Seda kodumajapidamistelt saadud kogust näitas BLRT Refonda OÜ.

Tabel 4.1. Tavajäätmete kogumine Haljala vallas ettevõtelt ja eraisikutelt 2010-2012. a. jäätmearuannete alusel. Kogused on toodud tonnides

Jäätmete nimetus	Jäätmekood	2010		2011		2012	
		Ettevõtelt	Eraisikutelt	Ettevõtelt	Eraisikutelt	Ettevõtelt	Eraisikutelt
Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	02 01 04	0	0	0		1,35	0
Metsamajandusjäätmed (nt oksad, risu)	02 01 07	2,1	0	0	0	0	0
Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit, laast- ja muud puidupõhised plaadid ning vineer, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 03 01 04	03 01 05	97,166	0	151,56	0	0	0
Töödeldud tekstiilkiudude jäätmed	04 02 22	0	0	12,417	0	49,589	0
Paber- ja kartongpakendid	15 01 01	18,073	19,543	53,481	2,32	83,193	1,632
Plastpakendid	15 01 02	68,413	2,687	60,829	0,035	74,925	0,675
Puitpakendid	15 01 03	17,76	0	0	0	2,57	0
Metallpakendid	15 01 04	3,093	0	3,682	0	3,44	0
Segapakendid	15 01 06	88,376	25,26	32,629	24,74	7,76	27,827
Klaaspakendid	15 01 07	35,143	0	53,012	0	35,109	0
Vanarehvid	16 01 03	9,02	0	21,74	0	3,96	0
M1 ja N1 kategooria mootorsõidukite vanarehvid	16 01 03 01	0	1,398	0	6,078	0	6,7
Värvilised metallid	16 01 18	0	0	0	6,663	0	0
Klaas	16 01 20	0	0	0	0	0	0,467
Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 02 15*	16 02 16	0	0	0	0	0,451	68,887
Muud kasutuselt kõrvaldatud seadmed ja aparaadid, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 02 97	16 02 98	0	0	0	0	0,152	0
Anorgaanilised jäätmed, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 03 03	16 03 04	0	0	0	0	0	0,009
Orgaanilised jäätmed, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 03 05	16 03 06	0	0	7,9	0	13,69	0
Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 01 06	17 01 07	0	0	0	0	0	0,04
Puit	17 02 01	0	0	14,4	0	0	0

Jäätmete nimetus	Jäätmekood	2010		2011		2012	
		Ettevõtetelt	Eraisikutelt	Ettevõtetelt	Eraisikutelt	Ettevõtetelt	Eraisikutelt
Vask, pronks, valgevask	17 04 01	0	0	0,001	0,124	0	0
Alumiinium	17 04 02	0,507	0	0,639	0	0,16	0
Plii	17 04 03	0	0	0	6,458	0	0
Raud ja teras	17 04 05	164,384	0,68	39,506	0	8,901	3764,643 ⁽¹⁾
Kivid ja pinnas, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 03	17 05 04	0	0	4,86	0	0,72	0
Ehitus- ja lammutussegapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 17 09 01, 17 09 02 ja 17 09 03	17 09 04	5,94	1,15	18,129	3,749	16,51	0,101
Vaid tavajäätmetest koosnevad tootmisjäätmete, v.a olmejäätmed, segud (segatavajäätmed)	19 12 98	0	0	0	0	0,646	0
Paber ja kartong	20 01 01	0,826	3,043	0	4,357	0,038	4,553
Klaas	20 01 02	0	0,48	0	1,043	0	11,101
Tekstiil	20 01 11	79,4	0	24,03	0,056	114,94	0
Kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	20 01 36 01	0	0	0	22,649	0	0,631
Plastid	20 01 39	0	0	0	0,431	0	0,295
Pinnas ja kivid	20 02 02	0	0	7,83	0	0,06	0
Prügi (segaolmejäätmed)	20 03 01	151,041	192,404	156,09	210,899	717,571	127,875
Suurjäätmed	20 03 07	0	0	0	2,1	0	0
KOKKU		741,242	246,645	662,735	291,702	1135,735	4015,436

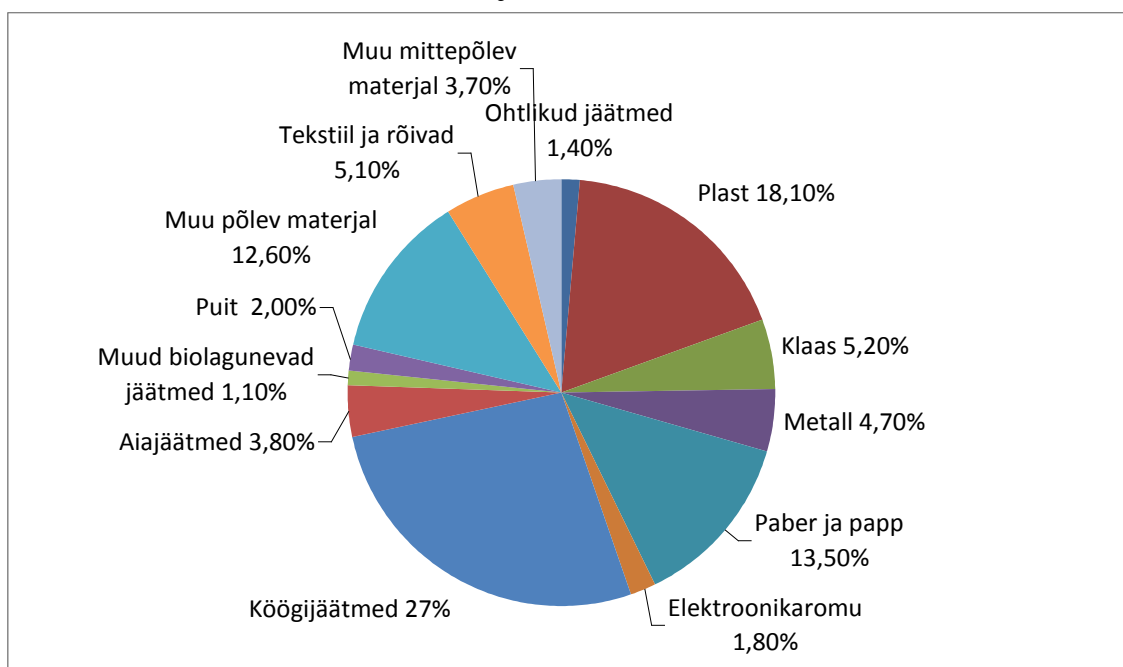
(1)-Arusaamatult suur mustmetalli kogus. Seda kodumajapidamistelt saadud kogust näitas BLRT Refonda OÜ

4.3.1 Olmejäätmed

Olmejäätmed on olemuselt üks enamlevinud jäätmeliike, tekkides kõikidel elualadel: kodumajapidamises, kaubanduses, tööstuses jm. Praktiliselt tekitab olmejäätmeid kogu elanikkond. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid.

Olmejäätmed on valdavalt heterogeensed ja nende koostis on muutuv. Jäätmete koostis sõltub suurel määral eluaseme iseloomust (korterelamu, ühepereelamu jne) ja võimalusest jäätmeid tekkekohas sorteerida ning käidelda. Samuti sõltub olmejäätmete koostis ka aastaajast, sügiseti ja kevadeti on biolagunevate jäätmete osakaal suurem. Maal ja väikeasulates on parimad võimalused biolagunevate jäätmete eraldamiseks ning kompostimiseks. Uuselamupiirkondades on tekkiv jäätmete kogus üldjuhul suurem kui mujal, sest sealsetel elanikel on suurem sissetulek ning teistsugused tarbimisharjumused.

Haljala vallas ei ole uuritud olmejäätmete koostist, seega tuleb siinkohal tugineda teistele Eestis korraldatud uuringutele. Prügilasse ladestatud segaolmejäätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid. Viimane põhjalikum segaolmejäätmete sortimisuuring viidi läbi üleestiliselt 2012-2013. aastal (vt joonis 4.1).

Joonis 4.1. Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Eurostati andmetel tekkis Eestis 2012. aastal olmeprügi ühe elaniku kohta 298 kg. Haljala valla elanikkonnal tekkivad olmejäätmete kogused 2012. aastal on välja toodud tabelis 4.2. Tuleb nentida, et tabelis esitatud kogused on siiski hinnangulised ning võivad erineda realselt tekkivatest jäätmekogustest.

Tabel 4.2. Haljala vallas hinnanguliselt tekkinud segaolmejäätmete kogused asulate kaupa

ASULA	ELANIKE ARV	TEKKIV JÄÄTMEKOGUS ELANIKU KOHTA (kg/a)	TEKKIV JÄÄTMEKOGUS (t/a)
Aaspere küla	268	298	79,864
Aasu küla	16	298	4,768
Aaviku küla	8	298	2,384
Auküla küla	68	298	20,264
Essu küla	275	298	81,95
Haljala alevik	1190	298	354,62
Idavere küla	61	298	18,178
Kandle küla	33	298	9,834
varangu küla	75	298	22,35
Kavastu küla	52	298	15,496
Kisuvere küla	50	298	14,9
Kõldu küla	47	298	14,006
Kärnu küla	39	298	11,622
Lihulõpe küla	64	298	19,072
Liiguste küla	28	298	8,344
Pehka küla	38	298	11,324
Põdruse küla	122	298	36,356
Vanamõisa küla	48	298	14,304
Võle küla	76	298	22,648
Tatruse küla	47	298	14,006
Sauste küla	83	298	24,734
		KOKKU:	801,024

2010. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Haljala vallas kokku 343 tonni segaolmejäätmeid. Elanikelt koguti 192 tonni segaolmejäätmeid. 2011. aastal koguti Haljala vallas 367 tonni segaolmejäätmeid. Elanikelt koguti 211 tonni segaolmejäätmeid. 2012. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Haljala vallas 846 tonni segaolmejäätmeid. Elanikelt koguti sellest vaid 128 tonni segaolmejäätmeid. Tabelis 4.2 toodud andmete põhjal on arvestuslikult jäätmekogused palju suuremad. Vastavalt sellele oleks kogutud 2012 aastal Haljala vallast 801 tonni olmejäätmeid. Tekkivad segaolmejäätmekogused elaniku kohta (tabel 4.2 põhjal) siiski hinnangulised ja üldistatud kogu Eesti osas (arvestamata tiheasustusega ja hajaasutusega piirkondi).

4.3.2 Pakend ja pakendijäätmed

Pakendid ja nende kasutamisel tekkinud jäätmed on üheks olulisemaks aspektiks, millele on jäätmehoolduse korraldamisel tähelepanu pööratud. Suurem osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel välja kujunenud.

Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem toimib peamiselt aktsiisimaksuga koormatud pakendite osas (peamiselt alkoholi ja karastusjookide ühekorra- ja ringluspakend), mis sorteeritakse elanike poolt välja ning kogutakse (ostetakse kokku) nn. taarapunktides (pakendi müüja, tarnija või maaletooja) vahendusel.

2010. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Haljala vallas 278 tonni erinevaid pakendijäätmeid. 2011. aastal oli pakendijäätmete kogus 231 tonni ja 2012. aastal 237 tonni. Kogutud pakendijäätmed liigiti on välja toodud tabelis 4.1.

Eraldi kogutud pakendijäätmete üleandmiseks on suuremates keskustes küll piisavad, kuid väiksemates külates puuduvad võimalused. Klaas- ja plastikaara ning tetrapakendite ja metallpurkide kogumiseks mõeldud konteinerid asuvad:

Haljala alevik

Tallinna mnt 14 ja 16 elamute juures (1 konteiner);

Tallinna mnt 8 juures (1 konteiner);

Uus tn 4 elamu juures (1 konteiner);

Veskijärve tn 3 elamu juures (1 konteiner);

Haljala Tallinna mnt juures (1 konteiner);

Essu küla

Malva Essu OÜ kaupluse juures (1 konteiner);

Essu korruselamud (1 konteiner)

Aaspere küla

Trahteri tee 7 juures (1 konteiner);

Varangu küla

Varangu raamatukogu (1 konteiner)

Auküla küla (1 konteiner)

4.3.3 Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed on aeroobselt või anaeroobselt mikroorganismide toimel lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, haljastusjäätmed, reoveesete, paber ja papp.

Olemasoleva jäätmestatistika järgi ei ole võimalik hinnata Haljala vallas tekkivate biolagunevate jäätmete kogust. Kuid lähtudes erinevatest segaolmejäätmete koostise uuringutest, siis hinnanguliselt võib biolagunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmete hulgas ulatuda 48 %.

Paber- ja papijäätmed

Paberi- ja papijäätmed moodustavad olemjäätmete hulgast keskmiselt 19%. Seejuures on ahikütte või kaminaga elamutes paberi osakaal väiksem ja kaugküttega elamutes suurem. Reaalselt tekkivad paberijäätmete hulgad on suuremad kui 19% olmejäätmetest, seda nii põletatava kui eraldi kogutava vanapaberi arvelt. Suur osa vanapaberist on taaskasutatav uue paberi tootmiseks, kui materjal puhta ja kuivana kokku koguda.

Avalikud paberi- ja papikonteinerid Haljala valla territooriumil asuvad: Haljala alevikus aadressidel: Rakvere mnt 6; Rakvere mnt 8; Tallinna mnt. 8; Tallinna mnt.14. Lisaks on konteinerid Aaspere elamu 1 ja Essu kaupluse juures.

2010. aastal koguti vanapaberit ja pappi 3,869 tonni ning 2011. aastal 4,357 tonni. 2012. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Haljala vallas 4,591 tonni vanapaberit ja pappi.

Kompostitavad jäätmed

Kompostitavad jäätmed moodustavad uuringute põhjal ca 40% segaolmejäätmetest (toidujäätmed, aia- ning haljastusjäätmed). Haljala vallas võib nende osakaal jäätmete hulgas mõnevõrra erineda. Ühest küljest tekib ilmselt rohkem aia- ja haljastusjäätmeid, aga teisest küljest ei satu need kõik olmejäätmete konteinerisse, kuna eramajades on võimalus biolagunevaid jäätmeid oma krundil kompostida. Hetkel puudub Haljala vallas kompostimisväljak.

Käideldud reovee sete

Haljala alevikus ning Essu ja Aaspere külas asuvaid reoveepuhasteid haldab AS Haljala Soojus. Reovee setet tekib märkimisväärselt vaid Haljala reoveepuhastis. Käesoleval hetkel on Haljala reoveepuhasti territooriumile rajatud sette avariiplats. Tavaolukorras viiakse sette Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

Reoveesette kasutamist põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel reguleerib keskkonnaministri 1. 02. 2003. a. määrus nr 78. Nimetatud määrus on kooskõlas Jäätmeseadusega, Veeseadusega ning arvestab ka Euroopa Nõukogu direktiivi 86/278/EMÜ keskkonna kaitsmist reoveesette kasutamisel põllumajanduses. Määruses käsitletakse reoveesette kasutamist põllumajanduses lubatud raskemetallide sisaldust ning seda, kui tihti võib setet põldudele laotada.

Põllumajandusjätmed

Põllumajandusjätmed tekivad nii spetsialiseerunud põllumajanduslikes ettevõtetes kui ka kodumajapidamistes. Siinkohal käsitletakse põllumajanduslikule tootmisele iseloomulikke jätmeid – sõnnik (läga), loomasööda jäägid, lõpnud loomad, samuti tekib põllumajanduslikus tootmises olmejätmeid, plaste, kilesid, vanarehve ning nn. tavapäraseid ohtlikke jätmeid (vanaõlid, pliiakud).

Suurem osa põllumajandusvaldkonnas tekkivatest jätmetest kajastub jäätmearuandluse statistikas. Vabariigi Valitsuse 26.04.2004. a määruse nr 122 punktis 8 seatud künnisvõimsuste ületamise puhul peavad põllumajandustootjad omama jäätmeluba. Käesoleval ajal omab arvestatav hulk põllumajandusettevõtteid keskkonnakompleksluba.

Põllumajandusjätmete põhiosa moodustab sõnnik. Sõnnikut saab jätmetena käsitleda üksnes tinglikult, Jäätmeseaduse reguleerimisalasse ei kuulu muu hulgas mullaviljakuse parandamiseks või mujal taaskasutatud sõnnik. Veeseaduse kohaselt on väetis selline aine või valmistis, mille kasutamise eesmärk on kasvatavate taimede varustamine toitainetega, väetiseks loetakse ka sõnnikut ja silomahla. Seega on keerukas tõmmata piiri, mille järgi otsustada, millal on tegemist jätmetega ja millal väetisega.

Sõnniku ja muude loomaväljaheidete kogumisel ning taaskasutusel on peamiseks aspektiks veekaitsenõuete järgimine, seda nii hoidlate rajamisel ja kasutamisel kui ka sõnniku laotamisel.

Loomsete jätmete käitlemist käsitlevad *Veterinaarkorralduse* seadus ja *Loomatauditõrje* seadus. Loomsed kõrvalsaaduseid käideldakse Väike-Maarjas paiknevas AS Vireen-ile kuuluvas tehases.

Põllumajanduses tekkivad väetiste, pestitsiidide ja tõrjevahendite kogused on väikesed. Suuremad ohtlike kogused ainete jääke on antud käitlemiseks taimekaitsevahendite ladude likvideerimise käigus.

4.3.4 Ehitus- ja lammutusjätmed

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jätmete tekke. Ehitusjätmeteks on näiteks kasutuskõlbatud materjalid, ehitusmaterjalide ülejäägid, pakendid jne. Potentsiaalselt võivad ehitusjätmed sisaldada ka ohtlikke aineid nagu asbest, keemiliselt töödeldud puit jne. Ehitus- ja lammutusjätmeid on tihti ka olmejätmete koosseisus. Ehitusjätmetest moodustab hinnanguliselt mineraalne materjal (tellised, betoon, klaas jm) 50%, puit 40% ning metall 10%.

Ehitusjätmete tekke maht oleneb üldisest majandusseisust (investeeringute võimalused), konkreetsetest suurematest investeeringutest ja elanikkonna ostujõust. Hinnanguliselt tekib väikelinnades/valdades ehitus- ja lammutusjätmeid 150-300 kg/a elaniku kohta. Seega võib Haljala vallas olla nende jätmete teke vahemikus 400-800 t/a.

Suur osa tekkivatest jäätmetest on taaskasutatavad. Osa jäätmetest kõrvaldatakse tekkekohas, näiteks põletatakse, või kasutatakse ehitusmaterjalina teistel objektidel, suures osas kasutatakse ehitusjätmeid pinnase täiteks. Ehitusjätmete kasutamine keskkonnaseisundi parandamiseks, pinnasetäiteks on lubatav teatud tingimustel (*keskkonnaministri 21.04.2004. a määrus nr 21*) vaid pärast jäätmekäitleja registreerimist Viru regiooni Keskkonnaametis.

Ohtlikud ehitusjätmed (asbesti sisaldavad jäätmed, värvi-, laki-, liimi- ja vaigujätmed, sh nende kasutatud tühitaara ja nimetatud jäätmetega, immutatud materjalid jms. naftaprojekte sisaldavad jäätmed, saastunud pinnas) tuleb koguda liikide kaupa eraldi ja anda üle ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale isikule.

Haljala vallas hetkel ehitusjätmete üleandmisvõimalused puuduvad. Jätmeid on võimalik üle anda Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

2012. aastal koguti jäätmearuannete põhjal Haljala vallas 16,61 tonni ehitus ja lammutussegaprahti. 2010 oli see arv 7,09 tonni ja 2011. aastal 21,878 tonni.

4.3.5 Transpordijätmed

Transpordiga seotud jäätmete (edaspidi transpordijätmed) all käsitletakse antud töös mootorsõidukite kasutamise ja hooldusega seonduvaid jäätmeid. Antud jäätmete puhul on valdavalt tegemist probleemsete jäätmetega, sh. ohtlike jäätmetega. Peamisteks antud valdkonnas tekkivateks jäätmeteks on vanaõlid ning muud õlidega seotud jäätmed, kasutatud akud, muud ohtlikud jäätmed, vanarehvid, romusõidukid ning neist eemaldatud metallid, plastid jmt.

Peamised transpordijätmete tekkekohad on autohooldus töökojad, autolammutus-kojad ja transpordiettevõtted. Hoolimata asjaolust, et toimub teiste isikute poolt tekitatud ohtlike jäätmete käitlemine, on üldjuhul kahe esimesena nimetatud ettevõtete grupi jäätmekäitlus halvasti kontrollitud, mistõttu ülevaade neis toimuvast jäätmekäitlusest valdavalt puudub.

4.3.6 Ohtlikud jäätmed ja probleemtooted

Haljala valda iseloomustab eelkõige koguseliselt kuid ka sortimendilt vähene ohtlike jäätmete teke. Valdavalt on tegemist olmesfäärile iseloomulike ohtlike jäätmetega, spetsiifilisi tööstusprotsessides tekkivaid ohtlikke jäätmeid tekib vähe. Haljala vallast 2010-2012. aastal kogutud ohtlike jäätmete koguhulgad jäätmeliikide kaupa on esitatud tabelis 4.3. Andmed pärinevad Keskkonnaagentuurilt (KAUR). Lisaks toodud tabelis 4.4 2010-2012. aastal AS Epler & Lorenz poolt kokku kogutud ohtlikud jäätmed.

Tabel 4.3. Ohtlike jäätmete kogumine Haljala vallas ettevõtetelt ja eraisikutelt 2010-2012. a jäätmearuannete andmetel. Kogused on toodud tonnides

Jäätmete nimetus	Jäätmekood	2010		2011		2012	
		Ettevõtetelt	Eraisikutelt	Ettevõtetelt	Eraisikutelt	Ettevõtetelt	Eraisikutelt
Ohtlikke aineid sisaldavad põllumajanduskemikaalijäätmed	02 01 08*	0	0	0	0	0	0,047
Orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid sisaldavad värvi- ja lakijäätmed	08 01 11*	0	0	0	0	3,708	0
Muud mootori-, käigukasti- ja määrideõlid	13 02 08*	0	0	0	0	0,043	0
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	15 01 10*	0	0,398	0	0,294	0,021	0,77
Ohtlike ainetega saastunud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sh nimistus mujal nimetamata õlifiltrid) ja kaitseriietus	15 02 02*	0	0	0,035	0	0,1	0
M1 ja N1 kategooria romusõidukid	16 01 04 01*	0	0	0	0	0	1,345
Õlifiltrid	16 01 07*	0	0,03	0	0	0,106	0
Ohtlikke aineid sisaldavad antifriisid	16 01 14*	0	0,008	0	0	0	0
PCB-sid sisaldavad trafod ja kondensaatorid	16 02 09*	0	0,104	0	0	0	0
Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud ohtlikud osad	16 02 15*	0	0	0,015	0	0,01	0
Ohtlikke aineid sisaldavad anorgaanilised jäätmed	16 03 03*	0	0	0	0	0	0,044
Pliiakud	16 06 01*	1,2	0,095	0,76	0,27	0,102	0,25
Ni-Cd-akud	16 06 02*	0	0,004	0	0	0	0
Õli sisaldavad jäätmed	16 07 08*	0	0	1,93	0	0	0
Kivisöe- või põlevkivitõrv ja -tõrvasaadused	17 03 03*	0	0,06	0	0	0	0
Asbesti sisaldavad isolatsioonimaterjalid	17 06 01*	0	0,002	0	0,223	0	0
Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06 05*	0	0	0	9,564	0	0
Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	18 01 03*	0	0,001	0	0	0	0,027
Fotokemikaalid	20 01 17*	0	0	0	0	0	0,044
Pestitsiidid	20 01 19*	0	0,042	0	0,085	0	0,19

Jäätmete nimetus	Jäätmekood	2010		2011		2012	
		Ettevõtetelt	Eraisikutelt	Ettevõtetelt	Eraisikutelt	Ettevõtetelt	Eraisikutelt
Luminescentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	20 01 21*	0	0,018	0	0,227	0,048	0,28
Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad	20 01 23 01*	0	2,539	0	3,429	0	5,846
Õli ja rasv, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 25	20 01 26*	0	0,146	0	0,126	0	0,195
Ohtlike aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	20 01 27*	0	1,304	0	1,904	0	5,515
Ohtlike aineid sisaldavad pesuained	20 01 29*	0	0,007	0	0	0	0,009
Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	20 01 33*	0	0,043	0,027	0,053	0,002	0,093
Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	20 01 35 02*	0	0,361	0	0,685	0	0
Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	20 01 35 03*	0	0,3	0	6,255	0	0,379
Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatele määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	20 01 35 04*	0	3,078	0	0	0,008	7,463
Sortimata ravimikogumid	20 01 98*	0,002	0,054	0	0,02	0	0,106
	KOKKU	1,202	8,594	2,767	23,135	4,148	22,603

Tabel 4.4. Haljala valla Jäätmejaamast kokku kogutud ohtlikud jäätmed 2010-2012. a eraisikutelt.

Jäätmeliik	Jäätmekood	Kogus, t		
		2010	2011	2012
Põllumajanduskemikaalid	02 01 08*	0	0	0,047
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	15 01 10*	0,398	0,294	0,770
Õlifiltrid	16 01 07*	0,030	0,002	0
Ohtlikke aineid sisaldavad antifriisid	16 01 14*	0,008	0	0
Pliiakud	16 06 01*	0,095	0,270	0
Ni-Cd-akud	16 06 02*	0,004	0	0
Asbesti sisaldavad isolatsioonimaterjalid	17 06 01*	0,002	0,223	0
Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06 05*	9,564	0	0
Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	18 01 03*	0,001	0	0
Fotokemikaalid	20 01 17*	0	0	0,044
Pestitsiidid	20 01 19*	0,042	0,085	0,138
Luminesentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	20 01 21*	0,018	0,227	0,113
Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad	20 01 23 01*	2,539	3,249	2,140
Õli ja rasv, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 25	20 01 26*	0,146	0,126	0
Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	20 01 27*	1,304	1,904	2,006
Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	20 01 29*	0,007	0	0,009
Koodinumbritega 16 06 01*, 16 06 02* ja 16 06 03* nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	20 01 33*	0,043	0,053	0,022
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	20 01 35 02*	0,361	6,940	0
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	20 01 35 03*	0,300	0	0
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatele määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	20 01 35 04*	3,078	0	2,996
Sortimata ravimikogumid	20 01 98*	0,054	0,020	0,025
KOKKU		17,994	13,393	8,310

Ohtlike jäätmete teke ja kogumine ettevõtluses

Ettevõtjatel on kohustus koguda ettevõttes tekkinud ohtlikke jäätmeid ja anda need üle ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale jäätmekäitlejale.

Ettevõtte võib vedada oma tegevuses tekkivad ohtlikud jäätmed omavahenditega käitlusse.

Enamlevinumaks ning ettevõtjale valdavalt mugavamaks mooduseks on ka transporditeenuse ostmine käitlejatelt. Haljala vallas on peamisteks ohtlike jäätmete käitlejaks AS Epler&Lorenz.

Peamisteks ettevõtluses tekkivateks ohtlikeks jäätmeteks on orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid sisaldavad värvi- ja lakijäätmed vanaõlid ning muud õlidega seonduvad jäätmed, samuti akud ning patareid ja päevavalguslambid. Kõiki tekkinud ohtlikke jäätmeid ei anta üle nõuetekohasele käitlemisele, osa neist ladustatakse ning antakse eeldatavasti üle tulevikus. Ettevõtetel on võimalus viia ohtlikke jäätmeid Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

Ohtlike jäätmete teke ja kogumine elanikkonnalt

Elanikkonna poolt tekitatavad olmejäätmed sisaldavad alati ka teatavat osa ohtlikke jäätmeid, hinnanguliselt sisaldavad olmejäätmed 1 % ohtlikke jäätmeid. Jäätmete ohtlikkuse vähendamiseks on väga oluline eraldada tekkivad ohtlikud olmejäätmed mitteohtlikest ning tagada nende keskkonnaohutu käitlemine.

Lisaks kogutakse elanikkonnale ohtlikke jäätmeid vastavate kogumisringide käigus (viimati teostatud 2010. aastal), mida seni ajani on finantseerinud KIK. Elanikkonna tekitatud ohtlike jäätmete kogumisega ja kogumispunkti haldamisega tegeleb AS Epler&Lorenz. Haljala vallas on praeguse seisuga üks kogumispunkt asukohaga Rakvere mnt 19A, Haljala alevik. Kogumispunkt teenindab vaid eraisikuid. Elanikkonnalt võetakse ohtlikke jäätmeid vastu tasuta. Suurte koguste puhul on võimalik saada informatsiooni kogumispunkti haldajalt ja vallavalitsusest nende käitlemiseks andmise võimaluste kohta. Lisaks on võimalik anda ära vanarehve Haljala Jäätmejaamas (Rakvere mnt 19a) hoone juures. Patareide üleandmiskohad on Essu kaupluses, Haljala kaupluses ja Aaspere kaupluses. Aegunud ravimeid saab ära anda apteekides ja Haljala Jäätmejaamas Rakvere mnt 19a, Haljala alevik.

4.4 Jäätmetekke prognoos

Olmejäätmete tekke vähenemist ei ole ette näha, sest suurenev tarbimine ja elanike ostujõu tõus soodustavad tekkivate jäätmekoguste suurenemist. Lõppladestamisele suunatavad jäätmekogused saavad hakata stabiliseeruma ja mingil määral vähenema vaid siis, kui järjest rohkem jäätmeid suunatakse taaskasutusse. Selleks annab võimaluse pakendijäätmete kogumissüsteemi rakendumine ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine.

Ladestatavate olmejäätmete kogust vähendab ka paranev järelevalve jäätmekäitluse üle (Keskkonnaministri 29. 04. 2004. a. määrus nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ kehtestab prügilatele kohustuse rakendada ranget kontrolli ladestatavate jäätmete üle), mille tulemusel peaks paranema jäätmetestatistika kvaliteet ning olema välistatud olukord, kus olmejäätmetena ladestatakse muid jäätmeliike.

Kirjeldatud olmejäätmete koguse vähenemine on võimalik üksnes muude jäätmeliikide koguste suurenemise arvelt. Võib oletada, et olmejäätmete teke suureneb peamiselt tarbimise kasvu arvelt umbes 3 kuni 5 protsenti aastas. Alates 01.01.2008 rakendus sorteerimata olmejäätmete prügilasse ladestamise keeld, mis tähendab, et elanikkond peab sorteerima olmeprügi.

Pakendijäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest ja prognooside kohaselt pakendijäätmete osatähtsus kasvab. Hinnanguliselt arvestatakse Eestis pakendijäätmete mahuks ca 100 kg inimese kohta aastas. SJärgmise kuue aasta perspektiivis on oodata pakendijäätmete koguste vähemalt kahekordistumist nii tänu paranevale sorteerimisele kui ka pakendite kasvule.

Alates 1. maist 2005.a toimib pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtukohustus. Pakendiseaduse alusel on akrediteeritud üks tagatisrahaga pakendite kogumisega tegelev taaskasutusorganisatsioon (Eesti Pandipakend OÜ) ja kolm peamiselt konteinerite kaudu

kogutava muu müügi pakendiga tegelevat taaskasutusorganisatsiooni (MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO), MTÜ Eesti Pakendiringlus ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ (TVO)).

Prognoositavalt toimub ehitus- ja lammutusjäätmete koguse stabiliseerumine. Samuti võib ehitus- ja lammutusjäätmete korrektse käitlemise tulemusena ladestavate jäätmete kogus väheneda.

Ehitusjäätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jäätmete kohtsorteerimine, ohtlike jäätmete eraldamine jne. Lammutusjäätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel, kohalik omavalitsus saab antud jäätmete käitlust suunata näiteks ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kajastamise nõudmisega.

4.5 Haljala vallas tegutsevad jäätmekäitlejad

Haljala vallas toimub korraldatud olmejäätmevedu alates 1. maist 2008. Senise jäätmevedajaga Ragn-Sells AS lõppes Haljala vallal leping 30.04.2012. Alates 1. maist 2012 toimub olmejäätmete vedu AS Eesti Keskkonnateenused poolt. Ohtlike jäätmete kogumine toimub Haljala jäätmejaamas (Rakvere mnt 19 A) ja vajaduse korral ka kogumisringidega.

Ohtlike jäätmete käitlusettevõtetest tegutseb vallas AS Epler&Lorenz, kes korraldab nii elanikkonna kui ettevõtluse ohtlike jäätmete käitluse.

Taaskasutusringlusega tegeleb Haljala vallas Eesti Taaskasutusorganisatsiooni MTÜ (ETO).

Kõiki teisi jäätmeliike, peale olmeprügi, võivad vedada kõik ettevõtted vastavalt tellimustele, kes omavad jäätmeluba.

4.6 Haljala valla koostöö naabervaldadega

Haljala vald teeb koostööd alates 1.05.2013 korraldatud olmejäätmeveo läbiviimisel Kadrina vallaga, moodustades ühtse jäätmeveopiirkonna. Elanike arv veopiirkonnas 01. jaanuar 2013. a seisuga – 7810 (Haljala vald 2688; Kadrina vald 5122).

Eeldatav aastane kodumajapidamistes tekkivate ja käitlemiseks üle antavate segaolmejäätmete kogus jäätmeveopiirkonnas on 2012.a jäätmearuannete kohaselt 480 tonni (Haljala vald 127,875 t, Kadrina vald 352,143 t).

Lääne-Viru maakonna omavalitsuste poolt (sh ka Haljala valla koostööl) loodud MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus.

4.7 Jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine

Riigikogu poolt on määratletud Eesti keskkonnapoliitika, mille üheks põhieesmärgiks on jäätmekäitluse arendamine, jäätmetekke vähendamine ja jäätmete ringlussevõtu ergutamine. Jäätme hulka ja keskkonnareostuse vähendamiseks on tarvis maksimaalselt taaskasutada tekkinud jäätmeid, selle võimaluse puudumisel tuleb jäätmed seadusele vastavalt kõrvaldada, kuid võimalikult vähe ladestada prügilasse.

Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, mille peamine tulemus on jäätmete kasutamine kasulikult otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks sellel otstarbel kasutatud, või jäätmete ettevalmistamine nende eelnimetatud otstarbel ja viisil

kasutamiseks kas tootmises või majanduses laiemalt. Tulemuseks on jäätmete kasutamine otstarbekalt selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks kasutatud teatava funktsiooni täitmiseks või jäätmete ettevalmistamine selle funktsiooni täitmiseks kas tootmises või majanduses laiemalt.

Jäätmete taaskasutamisse suunamiseks kasutatakse erinevaid majandusmeetmeid, näiteks saastetasusid, mis mõjutavad jäätmeid mitte enam nii kergekäeliselt ladestama. Seetõttu on viimastel aastatel taaskasutuse osakaal tõusnud. Taaskasutada saab puidujäätmeid, kaevandamis- ja pinnasejäätmeid, metalli- ja ehitusjäätmeid, paberi- ja pakendijäätmeid, ohtlikke jäätmeid jms.

Eesti keskkonnastrateegia üheks eesmärgiks on jäätmete taaskasutamise suurendamine otseses ringluses, materjaliringluses, bioloogilistes protsessides ja energiakasutuses.

2010. kuni 2012. aasta jäätmearuannetes kajastub vaid, et suurem osa jäätmeid (2010-991,433 tonni; 2011-927,327 tonni; 2012-5142,813 tonni) on transporditud vallast välja. Taaskasutuse kohta 2010-2012 aasta jooksul märke ei ole.

Eeldatavasti põletatakse eramajapidamiste küttekolletes ära suur osa taaskasutatavast paberist ja papist. Samuti võib eeldada, et toimub teatav biolagunevate jäätmete taaskasutamine (komposteerimine tekkekohas), samuti pakendi ja pakendijäätmete taaskasutamine taaskasutusorganisatsioonide ja probleemtoodete jäätmete taaskasutamine tootjavastutusorganisatsioonide poolt. Suurimad probleemid siinkohal on, et palju taaskasutatavaid jäätmeid ladestatakse prügilasse olmejäätmete koosseisus ning järelevalve jäätmete taaskasutamise üle on nõrk.

Jäätmete kõrvaldamine on nende ladestamine prügilasse, põletamine ilma energiakasutuseta või muu samaväärne toiming, mis ei ole taaskasutamine, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine kõrvaldamiseks, isegi kui toimingul on osaliselt teisene tagajärg ainete või energia taasväärtustamise näol. 2009. aasta 16. juulil suleti Eestis kõik nõuetele mittevastavad prügilad. Tuleb arvestada sellega, et vastavalt jäätmeseadusele tuleb jäätmed vedada, läheduse põhimõtet rakendades, lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või maakondlikusse jäätmejaama, kus toimub edasine jäätmete töötlemine. Sõltuvalt piirkonnas tegutsevate jäätmekäitlejate logistikast võivad majanduslikult otstarbekaks osutada Uikala prügila, Lääne-Viru Jäätmekeskus, Tallinna (Jõelähtme) prügila, Torma prügila.

5. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

5.1 Eelmise perioodi püstitatud eesmärgid ja nende täitmine

Haljala valla senisele jäätmehooldusele hinnangu andmisel ning uute eesmärkide püstitamisel on oluline vaadata, millised eesmärgid ning nende täitmise meetmed seati üles eelmisel jäätmekava rakendusperioodil ja kuidas suudeti neid täita. Tabelis 5.1 on toodud Haljala jäätmekava 2008-2013 püstitatud eesmärgid ja tegevused ning paralleelselt on toodud nende täitmine või mitte täitmine.

Tabel 5.1. Haljala valla jäätmekava 2008 – 2013 eesmärkide ja tegevuste täitmine

Eesmärk/tegevused	Täitmine
1. Korraldatud jäätmeveo korraldamine	
1.1. Uue jäätmehoolduseeskirja koostamine ja vastuvõtmine	21.12.2010 nr 27, rakendatud
1.2. Korraldatud jäätmeveo määruse kehtestamine	21.12.2010 nr 28, rakendatud
1.3. Jäätmevedajate registri asutamine ja andmebaasi loomine	Loodud ja toimib
1.4. Korraldatud jäätmeveo konkursi läbiviimine	2011-2012, uus periood 1.05.2012-30.04.2017 s.o 5 aastaks
1.5. Korraldatud jäätmeveo rakendamine	Rakendatud ja toimiv
1.6. Elanike teavitamine korraldatud jäätmeveoga seonduvast	Jooksvalt elanike teavitus erinevate teabeallikate kaudu
2. Pakendijäätmete eraldikogumine	
2.1. Pakendijäätmete kogumissüsteemi loomine koostöös taaskasutusorganisatsiooniga	Kogumissüsteem loodud. ETO, TVO, MTÜ Eesti Pakendiringlus, Ragn-Sells AS.
2.2. Pakendite kogumissüsteemi haldamine	Toimib ja on siiani tasuta
2.3. Elanikkonna teavitamine pakendijäätmete kogumissüsteemist	Jooksvalt elanike teavitus erinevate teabeallikate kaudu
3. Vanapaberi ja papi eraldikogumine	
3.1. Vanapaberi kogumissüsteemi loomine Haljala valda	Ei ole rakendatud
4. Biolagunevate jäätmete eraldikogumine ja käitlemine	Ei ole rakendatud
4.1. Kompostimisväljakute rajamise otstarbekuse hindamine ja asukoha valik	Ei ole rakendatud
4.2. Vajadusel kompostimisväljaku rajamine	Ei ole rakendatud
4.3. Elanikkonna teavitamine biolagunevate jäätmete kompostimisvõimalustest eramutes	Jooksvalt elanike teavitus erinevate teabeallikate kaudu
4.4. Avalikel haljasaladel tekkivate biolagunevate jäätmete kompostimine (kompostimisele suunamine)	Ei ole rakendatud
5. Reoveesette käitlemine	Rakendatud
5.1. Kompostimisväljakute rajamise otstarbekuse hindamine ja asukoha valik	Ei ole rakendatud
5.2. Kompostimisväljaku rajamine	Ei ole rakendatud
6. Ohtlike jäätmete käitlemine	
6.1. Elanikkonna teavitamine ohtlike	Jooksvalt elanike teavitus erinevate

jäätmete üleandmisvõimalustest	teabeallikate kaudu
6.2. Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine	Rakendatud
6.3. Ohtlike jäätmete kogumispunkti haldamine	Rakendatud
6.4. Jäätmejaama rajamine	Rakendatud
6.5. Patareide kogumiskohtade võrgustiku loomine	Rakendatud
6.6. Tervishoiu riskijäätmete suunamine kahjutuks tegemisele	Ei ole rakendatud
7. Ehitus- ja lammutusprahi käitluse korraldamine	Lääne-Viru Jäätmejaama on elanikel võimalik oma jäätmeid viia
7.1. Elanikkonna teavitamine ehitusjäätmete käitlusnõuetest ja sorteerimisvõimalustest	Jooksvalt elanike teavitus erinevate teabeallikate
8. Suurjäätmete käitlemine	
8.1. Suurjäätmete üleandmisvõimaluste loomine	Rakendatud
8.2. Elanike teavitamine suurjäätmete üleandmisvõimalustest	Jooksvalt elanike teavitus erinevate teabeallikate kaudu
9. Jäätmekäitlusinfo jagamine ja keskkonnateadlikkuse tõstmine	
	Kava eraldi ei ole. Teave edastatud valla ajalehe Haljala Valla Sõnumid ja www.haljala.ee kaudu
9.1. Teavituskava väljatöötamine	
9.2. Teavitusprojektide läbiviimine	Ei ole rakendatud
10. Maakondliku jäätmekäitluskeskuse rajamine ja hooldus	Rajatud toimiv Lääne-Viru Jäätmejaam
11. Jäätmekäitluse kavandamine ja järelvalve korraldamine	
11.1. Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine	Rakendatud
11.2. Jäätmehoolduse kavandamine lähtuvalt jäätmekavast	Rakendatud
11.3. Jäätmevaldajate registri pidev täiendamine ja haldamine	Rakendatud
	Rakendamisel. Plaanis ühisametniku ametikoha loomine koostöös naaberomavalitsustega
11.4. Vallas keskkonnajärelvalvega tegelevate isikute arvu suurendamine	
11.5. Eraisikute ja ettevõtete jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate karistamine	Rakendatud

Jäätmekava hinnang: Eeltoodud tabelist 5.1 tulenevalt võib järeldada, et üldiselt on rakendatud enamus olulisemaid meetmeid eesmärkide täitmiseks. Biolagunevate jäätmete eraldikogumise ja käitlemise osas ei ole suudetud tegevusi ellu viia. Biolagunevate jäätmete osas ei ole loodud kompostimisväljakuid. Siiski nähakse uue jäätmekava perioodil ette tegevusi, mis viiksid eelmisel perioodil täitmata eesmärkide osas rakendamisele. Mõned eelmise perioodi eesmärgid ei ole aga uues kavas enam aktuaalsed ning seetõttu neid ei käsitleta. Enamuses eesmärkide osas nähakse uue jäätmekava rakendusperioodil ette tegevusi peamiselt rakendatud meetmete tõhustamiseks.

5.2 Uue perioodi eesmärgid

Haljala valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel jälgitakse:

- jäätmehoolduse olemasolevat olukorda ja probleeme;
- Eesti Keskkonnanstrateegias antud jäätmehoolduse suundi ja õigusaktides antud nõudeid;
- Üleriigilist jäätmekava (sh eelnõu 2014-2020) ning Haljala valla arengukava aastateks 2013 – 2025;
- koostöövõimalusi naabervaldadega

Haljala valla jäätmemajanduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- Jäätmetekke stabiliseerimine;
- Illegaalse jäätmekäitluse minimeerimine;
- Sorteerimise ja taaskasutamise suurendamine: Olmejäätmete kohtsorteerimine, jäätmete liigiti kogumine ja taaskasutatavate jäätmete üle andmine taaskasutamiseks
- Ohtlike jäätmete ja probleemtoodete jäätmete eraldi kogumine ja üleandmine
- Korraldatud jäätmeveo tõrgeteta toimimine jäätmeveopiirkonnas
- Biolagunevate jäätmete eraldi kogumine ja kompostimine tekkekohas

5.2.1 Jäätmekoguste vähendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, taaskasutamine

Euroopa Liidu ja Eesti üldise keskkonnapoliitika põhieesmärk on keskkonna ja inimese tervise kaitse. Selleks tuleb vältida ja vähendada jäätmete tekitamise ja käitlemise ebasoodsat mõju ning suurendada ressursside kasutamise tõhusust. Sealjuures tuleb tagada jäätmete käitlemine viisil, mis:

- ei ohusta vett, õhku, pinnast, taimi ega loomi;
- ei põhjusta müra- ega lõhnahäiringuid;
- ei kahjusta paikkonda ega erihuvi pakkuvaid paiku.

Jäätmehoolduses tuleb juhinduda jäätmehierarhiast, mis on järgmine:

- jäätmetekke vältimine;
- jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamine;
- jäätmete ringlussevõtt;
- jäätmete muu taaskasutamine nagu energiakasutus;
- jäätmete kõrvaldamine.

Jäätmekoguseid saab vähendada otseselt, näiteks tootmistehnoloogia või tarbimisharjumuste muutmise läbi. Tootmises on jäätmete ja nendest põhjustatud kahjulike mõjude minimeerimine võimalik siis, kui seda on arvestatud tootmisprotsessi kavandamisel. Toodete valmistamisel ja sisseveol tuleb kasutada eeskätt selliseid tooteid, mis on pikaajalised ja korduvalt kasutatavad ning mille kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

Säästva arengu printsiipe järgides on oluline võimalikult suures koguses juba tekkinud jäätmeid taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmed või neis sisalduvad materjalid võetakse kasutusele toodete valmistamisel, töö tegemisel või energia tootmisel (sh kasutamine kütusena, pinnastöötlus põllumajandusliku kasutamise eesmärgil või keskkonnaseisundi parandamiseks jms).

Ettevõtluse puhul on eesmärkideks:

- uute ja rekonstrueeritavate ettevõtete puhul jäätmevaese tehnoloogia rakendamine ning parimate võimalike võtete kasutamine;
- kõikide ettevõtete puhul jäätmekäitlussüsteemi parem korraldatus.

Olmesfääris tekkivate jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige läbi nõustamise ja inimeste keskkonnateadlikkuse tõusu. Majanduslikuks vahendiks oleks sorteeritud ja sorteerimata jäätmete erinev maksustamine.

Olmesfääris on eesmärkideks:

- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine;
- keskkonnasõbralike harjumuste juurutamine.

Olmejäätmed

Olmejäätmete, kui kõige heterogeensema koostisega jäätmegrupi, puhul on vajalik eesmärkide püstitamiseks ning lahendusteede leidmiseks usaldusväärse andmebaasi olemasolu. Antud probleemi on aidanud lahendada asutatud Haljala valla jäätmevaldajate register.

Olmejäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine sõltub jäätmete sorteerimise, lahuskogumise ja taaskasutamise määrast ning inimeste tarbimisharjumustest. Haljala vallas, nagu ka kogu Eestis, on prognoositav olmejäätmete tekke kasv. Riiklikul tasandil on eesmärgiks olmejäätmete ringlussevõtu osakaal, mis oleks olmejäätmete kogumassist 2020.aastaks 50%. 2011.aasta baastase oli 27%.

Olmejäätmete ohtlikkuse ja tekkinud jäätmekoguste vähendamine. Olmejäätmete ohtlikkuse vähendamise üheks suunaks on keskkonnale ja inimese tervisele ohutute materjalide (ainete) kasutamine.

Abinõud :

- kodumajapidamistes ja asutustes tekkivate ohtlike jäätmete üleandmine nõuetekohaseks käitlemiseks;
- biolagunevate jäätmete eraldamine jäätmete tekkekohas:
 - nende kompostimiseks ja taaskasutamiseks;
 - olmejäätmete ladustamisel tekkivate keskkonnamõjude vähendamiseks;
- pakendi ja pakendijäätmete kohtsortimine ja sorteeritud jäätmete nõuetekohane käitlemine.

Jäätmete taaskasutamisel on omad piirid, millede ületamine tõstab tunduvalt investeringute vajadust ja töökulu. Paratamatult on vaja mittekasutatav osa kas nõuetekohaselt põletada, ladustada või kompostida.

Eesmärgid:

- elanikkonna teadlikkuse tõstmine, et saavutataks olmejäätmete nõuetekohane sorteerimine

Pakendijäätmed

Pakendi ja pakendijäätmetest tulenevate probleemide lahendamisel on valikkogumine ja taaskasutamise suurendamine. Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem saab toimida edukalt üksnes juhul kui toimub nende sorteerimine tekkekohas, mille tulemused sõltuvad elanikkonna kaasamise määrast. Riiklikul tasandil on pakendijäätmete ringlussevõtu sihttase pakendite kogumassist 2020. aastaks 60%.

Eesmärgid:

- tekkivate pakendijäätmete kogumise suurendamine

Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest. Biolagunevad jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate olmejäätmete koguste vähendamisel ning

prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed, sõnnik jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid, nagu paber, köögijäätmed, haljastusjäätmed.

Paberi- ja papijäätmed on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist.

Paberijäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku laiendamise abil. Paberi- ja papi konteinerite lisamist Haljala valla hajaasustuspiirkondadesse ette näha ei ole, kuna jätkuv trend näeb ette, et elanikud kasutavad selle omatarbeks (kütteks) ära. Perspektiivis on tihendada tiheasustuspiirkondades paberi- ja papi konteinerite võrgustikku. Eelkõige vajab seda Haljala aleviku ühepereelamute ala ja Kisuvere piirkond.

Haljastusjäätmetest saab eristada valla haljastusjäätmed ja koduaedades tekkivad haljastusjäätmed. Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset komposteerimist ja arvestada sellega, et alates 1.01.2008 on haljastusjäätmete panek olmeprügi hulka keelatud. Keskkonnaministri määrusega nr 7 on toodud *Biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise nõuded*.

Eraldikogutud köögijäätmete suuremahuliseks edasiseks käitlemiseks käesoleval ajal kogumissüsteemid puuduvad. Parimad perspektiivid lokaalseks taaskasutuseks on hajaasustuses ning eramajapidamistes, kus on võimalik komposteerimise teel taaskasutada suurem osa tekkivatest köögijäätmetest. Korterimajade puhul on eesmärgiks propageerida komposterite kasutamist. Samuti tuleb propageerida köögijäätmete liigiti kogumist. Teavitustööd viiakse läbi valla kodulehe ja vallalehe, ning tehakse koostööd piirkonnas tegutsevate jäätmekäitlejatega. Seda juhul, kui on loodud võimalus nende edasiseks käitlemiseks (on paigaldatud biolagunevate jäätmete kogumiskonteinerid). Koostöös Lääne-Virumaa jäätme keskusega kaaluda võimaluste loomist köögijäätmete käitluseks ja rakendada kogumissüsteem köögijäätmete kogumiseks, korterelamute juures. Siinkohal on siiski oluline märkida, et eraldi biojäätmete konteinerite paigaldamine toob elanikele kaasa hinnatõusu, mistõttu majanduslikult ei ole see otstarbekas ja tasuv ning vähemalt esialgu tasub otsida võimalusi valla või riigipoolseks kaasrahastuseks.

Ehkki võib eeldada, et suurte koguste biolagunevate jäätmete töötlemine nii pea ei rakendu, tuleb tagada, et aastaks 2020 oleks biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete massist 13%.

Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub vanade majade lammutamine ja uute ehitamine ning uute teede rajamine.

Jäätmekoguste ja ohtlikkuse vähendamine. Vähendamise ja taaskasutamise eeldused peituvad eelkõige uusehitiste projekteerimises ja planeerimises. Otseselt sõltub jäätmetekke minimeerimine ehitus- ja remonditööde tegevusest. Ehitus- ja lammutustöödel saab jäätmeid vältida ja vähendada mõistliku töökorraldusega jäätmete tekkekohas. Selleks tuleb:

- suurendada korduvkasutatavate materjalide kasutamist;
- vähendada materjalide raiskamist tööde kõikidel etappidel;
- vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed, et tagada nende eraldi käitlemine;
- lammutusjäätmete hulgast, kus on võimalik, eraldada turuväärtust omavad materjalid;
- lammutusjäätmete hulgast eraldada materjalid, mis võivad jäätmete edasisel

töötlemisel ja kasutamisel põhjustada probleeme ning kvaliteedi langust.

Taaskasutamine. Põhiliseks käitlusskeemiks on tekkivate jäätmete kohapealne sorteerimine ja järgnev taaskasutamine. Ehitus- ja lammutusjäätmeid saab taaskasutada järgnevalt:

- täitematerjalina, kus ei ole esitatud kõrgeid kvaliteedinõudeid;
- tellised, puit; materjalid, mida ei ole võimalik suurehitustes kasutada: suletavate prügilate kattematerjalina; kasutatavate prügilate ajutiste teede ehituses;
- sorditud jäätmete taaskasutamine otseses ringluses;
- sorditud ja ohtlike lisanditeta puidujäätmete põletamine.

Riiklikul tasandil on eesmärgiks ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal jäätmete kogumassist 70% 2020. aastaks. Ehitusjäätmeid on elanikel ja ettevõtetel võimalik viia Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

Tööstus- ja põllumajandusjäätmed

Igasuguse tööstusliku tootmisega kaasneb jäätmete teke. Enamasti ei ole võimalik jäätmeteket vältida, võimalik on jäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine. Paljudel juhtudel on jäätmete koguste vähendamine või taaskasutamise suurendamine võimalik lihtsate töökorralduslike võtetega.

Uute tootmisettevõtete puhul on eesmärgiks jäätmeteket vältiva tehnoloogia rakendamine, seda läbi parimate võimalike tehnoloogiate rakendamise ning tootmise kavandamisel jäätmekäitlusega arvestamise. Parimate võimalike tehnikatega arvestamine käitiste kavandamisel võimaldab vähendada ka tekkivate jäätmete ohtlikkust ning suurendada nende taaskasutust. Jäätmevaese tootmise juurutamist ja arengut saab suunata ja kontrollida läbi ettevõtete keskkonnajuhtimissüsteemide ning toodete elutsükli analüüsiga.

Olemasolevate tootmisettevõtete jäätmekäitluse kavandamisel peaks olema esmaeesmärgiks korraldada olemasolevate jäätmete tekke analüüs (ettevõtete jäätmekavad, keskkonnajuhtimissüsteemid jmt), mis annab suuniseid jäätmekoguste vähendamiseks ning taaskasutuse suurendamiseks. Eelkõige on see oluline suuremate tootmisettevõtete ja keskkonnaohtlike materjale kasutavate puhul.

Tööstusettevõtetes, kuid ka teistes ettevõtetes, tekkivate jäätmete taaskasutusse suunamisel on oluline rakendada jäätmete liigiti kogumist ja kohtsortimist. Enamasti on ettevõtluses tekkivate jäätmete kohapealse sorteerimise rakendamine lihtsalt korraldatav. Eesmärgiks tuleb seada kõikide eraldikogutud tööstusjäätmete taaskasutusse suunamine, kui see on majanduslikult ja tehniliselt võimalik. Teatavate jäätmeliikide puhul on see hõlpsalt korraldatav (metallijäätmed, puidujäätmed). Kõrge orgaanilise aine sisaldusega jäätmete (näiteks taimsete kudede jäätmed) taaskasutamisel on üheks võimaluseks nende reoveesetega koostöötlemine. Loomsed kõrvalsaadusi tuleb käidelda Väike-Maarja Vireen AS-is.

Haljala vallas tegutsevates ettevõtetes tekib tööstuslikke ohtlike jäätmeid vähe. Eesmärgiks tuleb võtta tööstuslike ohtlike jäätmete tekke vältimine, juhul kui see on tehnoloogiliselt ja majanduslikult võimalik. Teatavate tehnoloogiate puhul ei ole võimalik vältida ohtlike ainete kasutamist, suund tuleb võtta keskkonnaohtlike ainete väljavahetamisele (juhul kui see ei too kaasa toodete kvaliteedi olulist muutust).

Tervishoiuasutuste jäätmed

Käesolevas jäätmekavas käsitletakse tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutamisega kaasnevaid, sh. ravimijäätmeid inimeste ja loomade tervishoiul või sellega seotud uuringutel tekkinud jäätmeid. Täpsemalt kehtestab terviseasutuste jäätmete käitlemise nõuded Haljala valla jäätmehoolduseeskiri.

Eesmärk on tagada ohtlike tervishoiujäätmete kogumine ja nõuetekohane käitlemine. Haljala

vallas saavad elanikud aegunud ravimeid üle anda ohtlike jäätmete kogumispunktis või ohtlike jäätmete kogumisringi käigus.

Ohtlikud jäätmed ja probleemtooted

Peamiseks ohtlike jäätmete tekke vältimise ja koguste vähendamise abinõuks on tootmises ohtlike ainete mittekasutamine ja/või nende kasutamise vähendamine. Kõikide ohtlike ainete puhul ei ole see aga võimalik, teatavatel juhtudel võib väheohtlike materjalide kasutamisel langeda ka toodangu kvaliteediomadused. Jäätmete ohtlikkuse vähendamisel ning jäätmekäitlusest tuleneva keskkonnaohu minimeerimisel on esmatähtis koguda ohtlikud jäätmed tavajäätmetest eraldi ning need kahjutustada vastavaid nõudeid järgides. Ettevõtluses ning kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumis- ning üleandmissüsteem on erinev.

Riiklikul tasandil on eesmärgiks kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist 45% 2016. aastaks.

Vastavalt Jäätmeseadusele on kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmise süsteemi korraldajaks kohalik omavalitsus. Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumissüsteemi arendamisel on eesmärkideks:

- teha elanikkonna hulgas selgitustööd tagamaks ohtlike jäätmete sorteerimise kohapeal, teavitada elanikkonda ohtlike jäätmete kogumispunkti asukohast ning kogumisringide toimumisest;
- teavitada elanikkonda ohtlike jäätmete kogumisringide toimumisest;
- arendada olemasolevat ohtlike jäätmete kogumisvõrgustikku, tagada üksnes olmes tekkivate jäätmete vastuvõtt.

Ettevõtluses tekkinud ohtlikud jäätmed tuleb jäätmetekitajal anda käitlemiseks üle ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele, jäätmetekitaja peab tasuma üle antud jäätmete käitluskulud. Ettevõtluses tekkivate ohtlike jäätmete käitluse seisukohalt on eesmärkideks:

- saavutada kontroll kõikide ohtlike jäätmeid tekitavate ettevõtete üle, kaasa arvatud väikeettevõtlus;
- tagada ohtlike jäätmete kogumisel tervise- ja keskkonnakaitseliste nõuete täitmine;
- vajadusel rajada ettevõtetesisesed ohtlike jäätmete kogumispunktid;
- jääkreostuskollete ohtlikkuse välja selgitamine ja vajadusel saneerimine

Mootorsõidukid ja nende osad (sh vanarehvid) on probleemtooted. Probleemtoodete tootjad on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisse veetud probleemtoodetest tekkinud jäätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise.

Vanarehvide käitlemise lahendused tuleb leida riiklikul tasemel, luues selleks vastavad majanduslikud ning tehnilised tingimused. Vanarehvide käitlemise korraldamiseks on moodustatud juba tootjavastutusorganisatsioon MTÜ Rehviit.

Vastava töötlusskeemi rakendumiseni jääb Haljala vallas vanarehvide käitlusskeemiks nende ajutine ladustamine tekkekohas või üleandmine vastavat teenust pakkuvaile ettevõtjatele. Maapiirkondades oleks rehvide kogumist võimalik läbi viia koos ohtlike jäätmete kogumisringiga. Samuti saab viia probleemtooteid Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad on tulenevalt jäätmeseadusest probleemtooted, mille tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Eesmärgiks korraldada tekkivate elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kogumine ohtlike jäätmete kogumispunkti juures ja/või kogumisaktsioonidena ja tootja

vastutusprintsipi rakendudes propageerida seda. Käesoleval hetkel on elanikel võimalus elektri- ja elektroonikaseadme jäätmed viia Haljala jäätmejaama.

Riiklikul tasemel on eesmärgiks elektroonikaromude kogumise osakaal jäätmete kogumassist 65% 2020. aastaks.

5.2.2 Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine

Haljala valla tingimustes ei ole lähiajal ette näha jäätmete põletustehase ega ka jäätmete ladestuskoha rajamist. Jäätmekäitluse lõppfaasina on reaalseks teeks taaskasutust mitte leidvate jäätmete ladestamine prügilas.

Maakondlikul tasandil on Lääne-Viru Jäätmekeskus rajatud, mis on spetsialiseerunud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumisele, liigiti kogutud jäätmete järelsortimisele ning jäätmete pressimisele ja pakendamisele.

Loomsete jäätmete käitlemise, sh. kõrvaldamisega, tegelevad ettevõtted peavad olema tunnustatud Veterinaar- ja Toiduameti poolt. Eri riskiastmega loomsed kõrvalsaadused tuleb käitlemiseks suunata Väike-Maarja loomsete kõrvalsaaduste käitlustehasesse (Vireen AS).

5.2.3 Korraldatud olmejäätmevedu

Alates 2008. aastast korraldab Haljala vald oma territooriumil korraldatud olmejäätmete vedu.

Haljala Vallavolikogu 26. märtsi 2007. a määrusega nr 28 on asutatud jäätmevaldajate register ja kehtestatud selle põhimääruse.

Korraldatud olmejäätmete veo eesmärgid:

- tõhustada registrit ja järelvalvet;
- elanikke teavitada muudatustest.

Lisaks ühisele jäätmeveopiirkonnale nähakse tulevikus ette ka võimalust, et kolme valla (lisaks Vihula) piirialade elanikud saaksid kasutada naabervalla jäätmejaama teenust. See aitaks kokku hoida elanike kulutusi ja aega ning soodustaks jäätmete üleandmist.

5.3 Muud eesmärgid

Haljala vallas on oluliseks probleemiks omavolilised jäätmete mahapaneku kohad suuremate teede ääres, kuhu suures osas ladestatakse ka ehitusjäätmeid ja autokumme.

Eesmärgid:

- ebaseaduslikult jäätmete keskkonda viimise ärahoidmine;
- kontroll tekkivate jäätmevoogude üle;
- Naaberomavalitsustega koostöö jäätmemajanduse korraldamisel

Meetmed:

- üheks meetmeks on jäätmetekitajate maksimaalne haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi, sest kui elanikud on jäätmeveoga liitunud ja prügikonteiner olemas, ei teki põhjust jäätmete keskkonda viskamiseks;
- järelevalve tugevdamine valla poolt ebaseaduslike jäätmete mahapaneku kohtades (kõige lihtsam, mida vald teha saab, on näiteks vastavate keelusiltide väljapanemine teatud kohtadesse);
- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine.

6. JÄÄTMEKÄITLUSE MÕJU KESKKONNA SEISUNDILE

Käesoleva jäätmekava rakendamine omab positiivset mõju keskkonnale, eelkõige jäätmete taaskasutamise ja jäätmetest tekkiva negatiivne mõju vähenemise näol.

Jäätmekäitluse mõju keskkonnale avaldub mitmest aspektist, mõju keskkonnale võib olla nii otsene (loodusliku keskkonna reostamine, inimese tervise ja heaolu kahjustamine) kui kaudne (prügilate ümbruses maa hinna langus, prügilate sulgemisega kaasnev loodusressursi kulu).

Haljala valla jäätmekava rakendamine aitab kaasa loodusressursside kasutamise vähendamisele. Mida rohkem jäätmeid sorteeritakse ja taaskasutatakse, seda vähem kulub ressursse. Oluline on vähem jäätmeid ladestamisele suunata ja rohkem taaskasutada (täpsemad eesmärgid ja meetmed on toodud käesoleva jäätmekava peatükis 5.2), seejuures on üheks võimaluseks jäätmete energiakasutus.

Samuti sõltuvad jäätmetekke kogused olulisel määral elanikkonna ja ettevõtete teadlikkusest. Seetõttu on oluline säästva tarbimise alase teavitustöö tegemine.

Kodumajapidamiste küttekolletes võib põletada ainult immutamata ja värvimata puitu ning kiletamata paberit või pappi. Plastide kodus põletamist tuleks täielikult vältida. Vähestes kogustes on lubatud kodus põletada polüetüleenkilest ja polüpropüleenist (näiteks leivakotid) pakendeid (tähistatud ka vastavate märkidega). Suures koguses seguplastide põletamine, seda just madalal temperatuuril ja puuduliku tõmbega, on ohtlik, sest osa plaste ei põle ära, vaid need aurustuvad ja võivad kondenseeruda korstnas. Tagajärjeks on suitsulõõri ummistumine, mis omakorda võib kaasa tuua tulekahju puhkemise. Samuti ohustab plastide põletamine meie kõigi tervist, sest plastide mittetäielikul põlemisel paiskub õhku mitmeid mürgiseid ühendeid. Näiteks dioksiine, mille puhul on tegemist ühe kõige mürgisema ühendiga, mida inimene on suuteline tekitama – ja neid tekib eriti just kodusel jäätmepõletusel. Seega – mõne üksiku kilekoti või nn komposiitpakendi (papp ja kile) kõrgel temperatuuril põletamine ei oma olulist keskkonnamõju, muu plastmaterjali kodus (ahjus, kaminas, lõkkes) põletamise korral on aga tegemist otsese keskkonna mürgitamisega, mis ohustab ka inimesi.

Vältimaks jäätmete sattumist keskkonda läbi omavoliliste prügi mahapanekukohtade ja et hoida ära keskkonna risustamist jäätmetega, tuleb tagada tekkivate jäätmete kokkukogumine. Olmejäätmete kogumist aitab korraldada korraldatud jäätmevedu, mis haarab jäätmete kogumissüsteemi enamiku jäätmetekitajatest. Samuti on tähtis pakkuda elanikele liigitikogutud jäätmete üleandmiseks mugavad võimalused kogumispunkti ja kogumisaktsioonide kaudu, mis omakorda suurendab jäätmete liigitikogumist ja vähendab ladestatavate jäätmete hulka.

Jäätmekogumisel avaldab keskkonnamõju eelkõige köögi- ja sööklajajäätmete ning muude orgaaniliste jäätmete kogumine, nimetatud jäätmed hakkavad kogumisnõude harva tühjendamise korral roiskuma, põhjustades nii haisu kui jääkvedelike teket. Biolagunevate jäätmete anaeroobsel kompostimisel tekivad kasvuhoonegaasid (metaan), seetõttu tuleks eelistada aeroobset kompostimist.

Ohtlike jäätmete kogumise ja hoiustamisega kaasneb ebaõigete lahenduste kasutamisel mõju eelkõige töötajate tervisele ja tööohutusele ning ümbritsevale keskkonnale.

Kodumajapidamistes toimub paratamatult teatav kogutavate jäätmete kohapealne kompostimine ja põletamine. Korrekse käitumise korral ei oma teatavate jäätmeliikide kohapealne taaskasutamine või kõrvaldamine olulist negatiivset mõju.

Jäätmeveo keskkonnamõju on üldjuhul tagasihoidlik ning sarnane muu transpordist tuleneva

keskkonnamõjuga – müra, transpordivahendite heitgaasid jm. Jäätmeveo puhul tuleb kasutada selleks sobivaid vahendeid, et oleks välditud jäätmete mahapudenemine nii laadimistööl kui veo käigus.

Kokkuvõte

Jäätmekäitluse negatiivsete keskkonnamõjude minimeerimiseks on vaja rakendada käesolevas jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust, vähendada prügilatesse ladestatavate jäätmete koguseid ning seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda. Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestamist looduskeskkonda.

7. JÄÄTMEHOOLDUSE TEGEVUSKAVA JA RAHASTAMINE

Jäätmekäitluse finantseerimiseks tuleb kasutada kõiki võimalikke allikaid ja mitte jätta kõrvale sellest protsessist jäätmetekitajat, seda nii elanike kui ka ettevõtete tasandil. Kokkuvõtteks on jäätmekäitluse finantseerimise allikad järgmised:

- jäätmetekitaja;
- ettevõtete vahendid;
- omavalitsuse eelarve;
- riiklikud vahendid (RIP – riiklike investeringute programm);
- Keskkonnainvesteeringute Keskus;
- laenud;
- abirahad – EL struktuurifondid, Ühtekuuluvusfond.

Haljala valla uue perioodi (2014-2020) jäätmekava rakendamise tegevused on toodud tabelis 7.1.

Tabel 7.1. Haljala Jäätmekava 2014-2020 rakendamise tegevused (teostamise aasta tähistatud x-ga; tegevuste maksumused toodud eurodes)

Tegevused	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	KOKKU	Rahastamis- allikad
1. Korraldatud jäätmeveo korraldamine									KOV
1.1. Jäätmehoolduseeskirja perioodiline ülevaatamine ja täiendamine	x	x	x	x	x	x	x		KOV
1.2. Korraldatud jäätmeveo konkursi läbiviimine			3000			3000		6000	Haljala, Kadrina vald
1.3. Elanike teavitamine korraldatud jäätmeveoga seonduvast	x	x	x	x	x	x	x		KOV
2. Pakendijäätmete eraldikogumine									
2.1. Pakendijäätmete kogumissüsteemi täiendamine koostöös taaskasutusorganisatsiooniga	x	x	x	x	x	x	x		KOV, taaskasutusorga nisatsioonid
2.2. Pakendite kogumissüsteemi haldamine	500	500	500	500	500			2500	
2.3. Jäätmekäitluspunktide korrastamine ja väljaarendamine	1500	x	1500	x	1500	x	1500	6000	KOV, KIK, naaberomavalits used
2.4. Elanikkonna teavitamine pakendijäätmete kogumissüsteemist	x	x	x	x	x	x	x		

3. Vanapaberi ja papi eraldikogumine									
3.1. Vanapaberi kogumissüsteemi arendamine Haljala valda		500	500	500				1500	KOV, taaskasutusorganisatsioonid
4. Biolagunevate jäätmete eraldikogumine ja käitlemine									
4.1. Mobiilse puidu- ja lehehakkuri soetamine	3500	x	x					3500	KOV, KIK, naaberomavalitsused
4.2. Elanikkonna teavitamine biolagunevate jäätmete kompostimisvõimalustest eramutes	x	x	x	x	x	x	x		KOV, KIK
5. Ohtlike jäätmete käitlemine									
5.1. Elanikkonna teavitamine ohtlike jäätmete üleandmisvõimalustest	x	x	x	x	x	x	x		KOV, KIK, naaberomavalitsused
5.2. Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine	x	x	x	x	x	x	x		KOV, KIK
5.3. Ohtlike jäätmete kogumispunkti haldamine	5000	5000	5000	6000	6000	6000		33000	KOV, KIK
5.4. Koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega probleemtoodete kogumissüsteemi täiendamine ja töhustamine	500	500	500	500	500	500	500	3500	KOV
5.5. Tervishoiu riskijäätmete suunamine kahjutustamisele	x	x	x	x	x	x	x		KOV, KIK
5.6. Patareide kogumiskohtade võrgustiku laiendamine	x	250	x	250	x	250	x	750	KOV
6. Haljala Jäätmejaama									

haldamine									
6.1. Haljala jäätmejaama ja pakutavate teenuste laiendamine	x	1000	x	500	x	x	x	1500	KOV, KIK, naaberomavalits used
7. Ehitus- ja lammutusprahi käitluse korraldamine									
7.1. Elanikkonna teavitamine ehitusjäätmete käitlusnõuetest ja sorteerimisvõimalustest	x	x	x	x	x	x	x		KOV, KIK
8. Suurjäätmete käitlemine									
8.1. Suurjäätmete üleandmisvõimaluste loomine	x	x							KOV
8.2. Haagiste soetamine suuremõotmeliste jäätmete transpordiks (ühisprojekt naaberomavalitsustega)	1200	1200						2400	KOV, KIK, naaberomavalits used
9. Osalemine Maakondlike jäätmekäitluskeskuse juhtorgani töös									
10. Jäätmekäitluse kavandamine ja järelvalve korraldamine									
10.1. Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine	x	x	x	x	x	x	x		KOV
10.2. Jäätmehoolduse kavandamine lähtuvalt jäätmekavast	x	x	x	x	x	x	x		KOV
10.3. Jäätmevaldajate registri pidev täiendamine ja haldamine	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	7000	KOV
10.4. Vallas keskkonnajärelvalvega tegelevate isikute arvu suurendamine	5000	5000	5000	5000	5000	5000	50000	35000	KOV

10.5. Erasisikute ja ettevõtete jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate karistamine	x	x	x	x	x	x	x		KOV
11. Tiheasustusaladele lokaalsete jäätmekogumispunktide rajamine		2500		2500		2500		7500	KOV, KIK

KOKKUVÕTE

Haljala valla jäätmekava 2014 – 2020 koostamisel analüüsiti jäätmemajanduse hetkeolukorda Haljala vallas. Sellest lähtuvalt toodi välja jäätmemajanduses valitsevad probleemid, püstitati jäätmemajanduse arendamiseks vajalikud eesmärgid ning töötati välja tegevuskava püstitatud eesmärkide ellurakendamiseks.

Haljala valla jäätmekava 2014 – 2020 koostamise juures on arvestatud hetkel kehtivatest seadusandlikest aktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Lisaks on arvestatud riiklikul tasemel sisseviidud jäätmekäitlusalaste muudatustega, eeskätt üleriigilisest jäätmekavas ja jäätmeseadusest ning pakendiseadusest lähtuvalt. Lisaks on arvestatud koostatava Üleriigilise jäätmekava eelnõu 2014-2020 suunistega.

LISAD

Lisa 1. Lääne-Viru Maavalitsus saatis 30.12.2014 arvamuse Haljala valla jäätmekava 2014-2020 eelnõu kohta.

LÄÄNE-VIRU MAAVALITSUS

Hr Leo Aadel
Haljala Vallavalitsus
haljala@haljala.ee

Teie 19.12.2013 nr 9-5.3/1674

Meie {regDateTime} nr {regNumber}

Haljala valla 2014-2020 jäätmekava
arvamuse avaldamiseks

Austatud härra vallavanem

Vastavalt Jäätmeseaduse § 55-le olete saanud Lääne-Viru maavanemale Haljala valla jäätmekava 2014-2020 eelnõu arvamuse avaldamiseks.

Arvamuse avaldamise raames, leiame, et jäätmekava eelnõus võiks olla täpsemalt kirjeldatud vanapaberi ning biolagunevate jäätmete kogumise ja käitlemise korraldus Haljala vallas.

Jäätmekava eelnõus ptk 5.1 on vaadeldud, kuidas on ellu viidud eelmise perioodi jäätmekava eesmärgid, sealjuures on märgitud vanapaberi kogumissüsteemi loomise kohta, et seda pole rakendatud (tabel 5.1), sama kehtib ka biolagunevate jäätmete eraldikogumise ja käitlemise kohta . Uute eesmärkidena jäätmemajanduse arendamisel (ptk 5.2) Haljala vallas on nimetatud nii *sorteerimise ja taaskasutamise suurendamine: Olmejäätmete kohtsorteerimine, jäätmete liigiti kogumine ja taaskasutatavate jäätmete üle andmine taaskasutamiseks* kui ka *biolagunevate jäätmete eraldi kogumine ja kompostimine tekkedehas*. Eelnõu ptk 5.2.1 märgitakse ,et *paberijäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige paberi- ja papirijäätmete kogumisvõrgustiku laiendamise abil ning et perspektiivis on tihendada tiheasustuspõlvkondades paberi- ja papi konteinerite võrgustikku*, mille põhjal leiame, et Haljala valla jäätmekavas võiks olla nimetatud need tiheasustuspõlvkonnad , kuhu perspektiivis paberi- ja papi konteinerite võrgustik rajatakse , arvestades, et ka hajaasustuse piirkondades võib tekkida piisavas koguses paberijäätmeid , mida ei ole soovitatav põletada kodustes küttekolletes. Biolagunevate jäätmete puhul on eelnõus kirjas, et propageeritakse kortermajade puhul kompostrite ja köögijäätmete liigiti kogumist, millised on propageerimise tegevused ning kuidas siis köögijäätmete liigiti kogumine tagatakse jääb paraku jäätmekava eelnõus ebaselgeks (eelnõus pigem rõhutatakse ,et võimalus rakendada köögijäätmete kogumissüsteemi ei pruugi olla otstarbekas ega tasuv).

Redaktsioonilise märkusena mainime, et eelnõu tabelis 7.1 on punktis 8.2 kasutatud teostamise aasta märke asemel numbrilisi väärtusi, kusjuures ei ole selgelt arusaadav kas tegemist on tegevuse maksumusega ja millises vääringus.

F. R. Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Telefon 325 8001
Faks 325 8003

Registrikood 70004714
maavalitsus@laane-viru.maavalitsus.ee
www.laane-viru.maavalitsus.ee

Samas kui jäätmeseaduse § 39 lõige 3 punktis 5 on sätestatud muuhulgas, et jäätmekava sisaldab meetmete rakendamise eeldatavat maksumust, siis võiks eeltoodud tabelis veerus **KOKKU** maksumus olla ka teiste meetmete puhul märgitud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Einar Vallbaum
Maavanem

Mati Jõgi 325 8010
mati.jogi@laane-viru.maavalitsus.ee

Lisa 2. Keskkonnaameti Viru regioon saatis 21.01.2014 kirjaga nr V 8-2/13/29389-2 arvamuse Haljala valla jäätmekava 2014-2020 eelnõu kohta.

KESKKONNAAMET
Viru regioon

Keskkonnaamet
Narva mnt 7a, 15172 Tallinn, registrikood 70008658
Tel 627 2193, faks 627 2182, info@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

Hr Leo Aadel
Haljala Vallavalitsus
haljala@haljala.ee

Teie 19.12.2013 nr 9-5.3/1675

Meie 21.01.2014 nr V 8-2/13/29389-2

Arvamuse andmine Haljala valla jäätmekava eelnõule

Austatud härra Aadel

Vastavalt jäätmeseaduse §-le 55 on Haljala Vallavalitsus esitanud 19.12.2013. a saadetud kirjaga nr 9-3.5/1675 Keskkonnaametile kooskõlastamiseks Haljala valla jäätmekava aastateks 2014-2020 eelnõu.

Jäätmeseaduse § 39 lõikes 3 on sätestatud, mida riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava peab sisaldama. Lisaks lõikes 3 sätestatud tuleb kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitleda ka jäätmeseaduse § 42 lõikes 2 väljatoodud punkte.

Käesolevaga teatame, et Keskkonnaamet on tutvunud Teie poolt esitatud jäätmekava eelnõuga ning vastavalt jäätmeseaduse §-le 55 esitame endapoolse arvamuse.

1. Eelnõu punktis 2.1 on välja toodud, et „välisõhu kaitse seadus (05.05.2004) kehtestab nõuded jäätmete põletamisel“. Siinkohal vajab täpsustamist, et välisõhu kaitse seadus kehtestab üldjuhul nõuded suurpõletusseadmetele, mille soojusvõimsus algab 50 MW.

Jäätmete põletamist reguleerib tööstusheite seaduse 4 peatükk.

2. Eelnõu punktis 2.1 on välja toodud, et „prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded (keskkonnaministri määrus 29.04.2004), mis käsitleb prügilate kaudu kogu jäätmekäitluse süsteemi tervikuna, alates jäätmete tekkest kuni lõppkäitluseni“. Siinkohal jääb selgusetuks, et kuidas täpsemalt prügilamäärus prügilate kaudu kogu jäätmekäitluse süsteemi käsitleb. Keskkonnaamet on seisukohal, et vastavalt prügilamääruse §-le 1 reguleerib nimetatud määrus üksnes prügila rajamist, kasutamist ja sulgemist, sätestades neile tegevustele konkreetsed nõuded. Prügilamäärus ei käsitle kogu jäätmekäitlussüsteemi tervikuna.
3. Eelnõu punkti 2.2 lauses “Reostuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiiv” (96/61/EÜ) vajab parandamist sõna „reostuse“. Õige oleks märkida NÕUKOGU DIREKTIIV 96/61/EÜ, 24. september 1996, saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta.
4. Eelnõus on läbivalt (nt peatükid 4.3 ja 4.3.6) kasutatud asutuse nime „Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus“. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et 1. juunil 2013. a loodi KTK´ s ja EMHI´ is toimunud ümberkorralduste ning kahe Keskkonnaministeeriumi haldusalas oleva asutuse ühinemise tulemusena Keskkonnaagentuur (KAUR). KAUR´ i tegevusvaldkond on riikliku keskkonnaseire programmi täitmine, keskkonnavaldkonna riigisiseste ja rahvusvaheliste aruannete koostamine, keskkonnaseisundile hinnangute andmine, elutähtsate teenuste, sh

Ida-Virumaa Pargi 15, 41537 Järvi Tel 332 4401, faks 332 4403 ida-viru@keskkonnaamet.ee	Lääne-Virumaa Kunderi 18, 44307 Rakvere Tel 325 8401, faks 325 8403 laane-viru@keskkonnaamet.ee	Lääne-Virumaa Palmselküla, 45435 Vihula vald Tel 329 5535, fax 329 5531 lahemaa@keskkonnaamet.ee
--	--	---

- ilmaproгноosi tagamine ning seirejaamade, -vahendite ja -seadmete pidamine ja uuendamine.
5. Eelnõu punktis 4.7 on defineeritud jäätmete taaskasutamise mõistet. Vastavalt jäätmeseaduse § 15 lõikele 1 nimetatakse jäätmete taaskasutamiseks jäätmekäitlustoimingut, mille peamine tulemus on jäätmete kasutamine kasulikul otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks sellel otstarbel kasutatud, või jäätmete ettevalmistamine nende eelnimetatud otstarbel ja viisil kasutamiseks kas tootmises või majanduses laiemalt. Lähtudes eeltoodust vajab jäätmete taaskasutamise mõiste selgitus ajakohastamist. Lisaks tuleks üle vaadata jäätmete kõrvaldamise definitsioon ning see õigesti sõnastada. Vajadusel ajakohastada ka teisi eelnõus väljatoodud mõisteid.
 6. Vastavalt jäätmeseaduse § 39 lõike 3 punktile 9 peab jäätmekava sisaldama andmeid minevikus saastunud jäätmekõrvaldamiskohtade ning nende korrastamiseks võetavate meetmete kohta. Praegu olid vastavad andmed jäätmekava eelnõust puudu.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Jaak Jürgenson
Regiooni juhataja

Kaisa Kivila 325 8410
kaisa.kivila@keskkonnaamet.ee

Lisa 3. Väljavõtted Virumaa Teataja 31.01.2014 ja 1.02.2014 Haljala valla jäätmekava 2014-2020 eelnõu avalikest väljapanekutest ja avalikest aruteludest.

• kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 33 lõikes 7 ja teistes seadustes nimetatud vallasekretäri ülesanded;

• elulookirjeid (CV);

• handust tõendava dokumendi koopia.

Nõutavad dokumendid palume saata **17. veebruariks** Viru-Nigula vallavalitsusele aadressil Kirikaia 2, Viru-Nigula alevik, 44001 Lääne-Viru maakond või digitaalselt allkirjastatuna e-postil vallavalitsus@viru-nigula.ee. Märkusõna «KONKURSS».

Lisainfo: Ervins Veitsurs, tel 503 2591.

TEADE

Haljala valla jäätmekava 2014–2020 eelnõu avalik väljapanek 3.–14. veebruarini.

Jäätmekava eelnõuga on võimalik tutvuda:

valla kodulehel www.haljala.ee (keskkonnakaitse-jäätmemajandus);
 Haljala vallamajas Rakvere mnt 3, E–R kell 9–12 ja 13–15;
 vallaraamatukogus Tallinna mnt 13, E, T ja N, R kell 10–18 ning K kell 11–19.

Jäätmekava eelnõu avalik arutelu toimub 21. veebruaril kell 16.30 Haljala vallamajas.

vt 16

Juveeliäri Candra
 Pakkumised sõbrapäevani
KOGU KAUP -10%

MEISA ÜLESTOOTAMISTEENUS
 Valmet 860.1 ja MTZ 82 harvesterid, ja mootorsõidukid

TEADE

Haljala valla jäätmekava 2014–2020 eelnõu avalik väljapanek 17. veebruarist 3. märtsini.

Jäätmekava eelnõuga on võimalik tutvuda:

valla kodulehel www.haljala.ee (keskkonnakaitse-jäätmemajandus);
 Haljala vallamajas Rakvere mnt 3, E–R kell 9–12 ja 13–15;
 vallaraamatukogus Tallinna mnt 13, E, T ja N, R kell 10–18 ning K kell 11–19.

Jäätmekava eelnõu avalik arutelu toimub 7. märtsil kl 16.30 Haljala vallamajas.

31. jaanuari lehes ilmunud teates ei olnud avaliku väljapaneku kuupäevad õiged.

KOIKE GRANIIDIST
KIVIX

Lisa 4. Haljala valla jäätmekava 2014-2020 eelnõu avalik arutelu toimus 07.03.2014. Allpool väljavõte protokollist ja osalejate nimekirjast.

Haljala valla jäätmekava 2014-2020 avaliku arutelu protokoll

Haljalas,

07. märts 2014.a

Päevakord:

1. Haljala valla jäätmekava 2014-2020 tutvustus.
2. Küsimistele vastamine.

Päevakorrapunkt nr 1

Haljala valla jäätmekava 2014-2020 tutvustus

Ettekanne Raivo Markov.

Päevakorrapunkt nr 2

Küsimistele vastamine

Küsimusi ei esitatud.

Koosolekut juhtajas Marko Teiva

Protokollis Riina Must

Osalejate registreerimise leht

Haljala valla jäätmekava 2014-2020 avaliku arutelu, 07. märts 2014.a

Nimi

Marko Teiver

Raimo Marcus

Reina Leht

Allkiri

Lisa 5. Haljala jäätmekava 2014-2020 vastuvõtmise otsus.

HALJALA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Haljala

ÄRAKIRI
18. märts 2014 nr 30

Haljala valla jäätmekava 2014 - 2020 vastuvõtmine

Haljala Vallavolikogu 28.jaanuari 2014 otsusega nr 15 „Jäätmekava 2014-2020 eelnõu vastuvõtmine ja avalikustamine“ algatati avalik menetlus Haljala valla jäätmekava 2014-2020 vastuvõtmiseks.

Haljala Vallavalitsus edastas 19.detsembril 2013 Haljala valla 2014-2020 jäätmekava eelnõu arvamuse avaldamiseks Keskkonnaamet Viru regiooni, reg nr 9-5.3/1675, ja Lääne-Viru maavanemale, reg nr 9-5.3/1674. Lääne-Viru maavanem edastas oma arvamuse jäätmekava osas 30. detsembril 2013 ja Keskkonnaameti Viru regioon 21. jaanuaril 2014. Vallavalitsus nõustus Keskkonnaameti Viru regiooni ja Lääne-Viru maavanema arvamustes toodud jäätmekava eelnõu muutmise ja täiendamise ettepanekute ja tegi eelnõusse vastavad parandused ja täiendused.

Haljala Vallavalitsus korraldas ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks jäätmekava eelnõu avaliku väljapaneku ajavahemikul 17. veebruar 2014 kuni 03. märts 2014 Haljala vallamajas, Haljala raamatukogus ja Haljala valla kodulchcl. Haljala valla 2014-2020 jäätmekava eelnõu avalik arutelu toimus 07. märtsil 2014 Haljala vallamajas. Avalikustamise ja avaliku arutelu käigus jäätmekava eelnõu osas ettepanekuid ja vastuväiteid ei esitatud.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõige 1 punkt 36⁴, jäätmeseaduse § 39, § 42 ja § 59 lõike 1 alusel

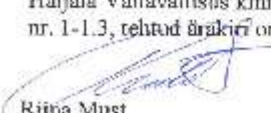
Haljala Vallavolikogu otsustab:

1. Võta vastu Haljala valla jäätmekava 2014 – 2020 (juurde lisatud).
2. Otsus jõustub teatavastegemisest.
3. Otsust on võimalik vaidlustada Tartu Halduskohtus 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavastegemisest.

/Allkiri/
Margus Punane
Volikogu esimees

KINNITUSMÄRGE:

Haljala Vallavalitsus kinnitab, et Haljala Vallavolikogu 18. märtsi 2014.a. otsusest nr 30 toinik nr. 1-1.3, tehtud ära~~kir~~ on originaaliga samane. Haljalas, 21.03.2014.a.

Riina Must
Vallasekretär